

20 ОЖИТОДАЦ

НЕДЕЉНИ ЛИСТ НАРОДНОГ ФРОНТА БЕОГРАДА

БРОЈ 90 ГОД. II

ИЗЛАЗИ СВАКОГ ПЕТКА

БЕОГРАД, 23 АВГУСТА 1946 Г.

ВЛАКОВИЋЕВА 8, ТЕЛ. 23-003 и 20-443

ЦЕНА ОВОМ БРОЈУ 2 ДИН.

Борба за мир

У своме говору у Јесеницама маршал Тито је, излажући унутрашњу и међународну политичку ситуацију у вези са задацима који нам се намећу, нагласио да пред нама претстоји још једна борба — борба за мир. Читав низ појава и чињеница, које су се догодиле у свету од ликвидирања фашистичке Немачке до данас, потврђују потпуно ову мисао.

На међународној арени заиста су избиле такве ствари које би у најмању руку изгледале чудне, када не би била позната њихова права позадина. Један део земаља које су, према речима друга Тита, водиле ослободилачки рат, читавим низом својих поступака, сваки даном, све више показују да хоће — империјалистички мир. Старе, реакционарне и назадне снаге једног света у пропадању ангажовале су све своје силе не би ли се овај паклени план и остварио у скорој будућности.

Када би се поставило питање — ради чега је, ради чијих је интереса и у коме циљу, англоамеричка империјалистичка клика — која, као што смо видели у пракси, несумњиво има утицаја на спољнополитички курс својих влада — заузела тако изразито супротан и потпуно негативан став према тековинама из прошлог рата, онда би на то могао да уследи само један одговор: отпочела је наново велика економска борба за светска тржишта, за колоније, изворе сировина и једине радне снаге, итд., итд. Империјализам не би био оно што јесте кад не би тежио за економским и политичким поробљавањем туђих територија и туђих нација, када не би тежио за експанзијом и монополима. Там пре, што се прелаз из ратне на мирнодопску производњу у читавом низу капиталистичких земаља, а у Америци у првом реду, показао као изванредно тежак, компликован и, под садашњим капиталистичким условима, скоро нерешив проблем.

Према томе, кад кажемо да нам претстоји борба за мир, онда ту борбу замисљамо савсим конкретно као борбу противу свих покушаја међународних империјалистичких кругова да постојеће међународне уговоре и обавезе претворе у обичну парчад хартије, у просту фразу, у бесмисао, или чак, у њихову супротност. Већ сада, на пример, такви уговори као што су Атлантска повеља, а да о другима и не говоримо, свели су се ни на шта, благодарећи извесним „практичним“ схватањима морала у политици од стране извесних западних кругова. Пуна конкретности ових схватања, међутим, наша је свој прави израз, на општу срамоту цивилизованог човечанства, у Кини, Индији, Палестини, Индонезији, Трсту и Јулиској Крајини, и читавом низу других земаља и крајева Азије и Европе.

Мир је, као што је то већ толико пута наглашено, недељив. Борити се за њега значи бити доследно на бранику свих тековина ослободилачког и антифашистичког рата. Извојевати га, значи, истовремено, савладати, ако не савсим и потпуно, а оно у највећој могућој мери, све оне препреке које данас онемогућују и спречавају његово брзо и ефикасно остварење.

Из досадашње спољнополитичке праксе, из искуства са досадашњим међународним састанцима и конференцијама земаља чланица Уједињених нација, могла би се тачно и оштро издвојити сва она питања која су досад претстављала камен спотицања за настављање једино позитивне и благотворне политике узајамног и равноправног споразумевања из доба рата.

Југославија је, као земља која је у више наврата била жртва агресије, непосредно заинтересована да се у Европи и у свету успостави заиста праведан и заиста демократски мир. Према томе, њој није свеједно и не може бити свеједно какви се све планови данас кују на Конференцији и око Конференције мира. Она је зато и решена да, као што је активно учествовала у борби за извојевање победе над заједничким непријатељем, узме пуног учешћа и у делу стварања новог међународног поретка који треба да обезбеди човечанство од свих агресивних тежњи и сваке будуће агресије.

Несумњиво, главно питање спољне политике Југославије и даље остаје питање Трста и Јулиске Крајине. Ми смо видели како се досад постављало ово питање, нарочито како се постављало од стране западних сила. Наши западни сабесници, без обзира на став демократског јавног мњења у свету и у својим властитим земаљама, практично су се прихватили посла да на сваки начин олакшају положај дојучерашњег нападача, не обзирући се ни на наше оправдане аргументе ни на нашу пролиvenu крв. Нашу националну територију и наш живаљ одвајају они од нашег живог организма, јер се притом руководе својом рачуницом, својим интересима и својим плановима у овом делу Европе.

То је прво наше разилажење у погледу основа на којима треба будући мир да почива.

Колико се далеко, међутим, може отићи у пренебрегавању демократских принципа при решавању оваквих и сличних проблема, када се за мерило не узимају правда и правичност, него нешто сасвим супротно томе, најбоље се види и из пројекта статута Трста и тзв. „слободне територије“. Према тим пројектима, а њих има четири, јер је свака од четири велике силе поднела свој, статут Трста се, према речима друга Кардеља, срзава испод статуса неког доминиона, тј. „води се систем који је убица чајан у колонијалним и полузависним земаљама.“ Гувернер се, према овим пројектима Енглеске, Америке и Француске, претвара уствари у диктатора који би, разуме се, своју диктатуру спроводио за рачун оне силе која би на њега имала највећи утицај.

Став Југославије и по овом питању је демократски и на линији једног трајног мира: он предвиђа пуно демократију за народ Трста у погледу његовог унутрашњег уређења, али такође и реалну унију са Југославијом као једину могућност за опстанак овакве једне вештачке творевине, која, премда је вештачка, треба ипак на неки начин да живи и да се развија ако не мисли да потпуно пропадне.

Друго наше разилажење у погледу основа на којима треба да почива мир са бившим

Маршал Тито

агресорима односи се на репарације. Ми сматрамо, и неотступно стојимо на том становишту, да нападач треба да плати оштету за све разарање, пљачку и убиства која је извршила у року рата.

У италијанској штампи, као и у добром делу западне штампе, одавно се већ у сва звона удара како је Италија исцрпљена и како нема могућности да плати репарације. Не улазећи у ту могућност да би ратну штету уствари требало да плати италијански империјалисти, банкар и индустријалци који су и довели у Италију и његове фашисте на власт — што је, међутим, ствар италијанског народа да их, на то натера — ми се питамо: како је то Италија способна да плати огромне окупационе трошкове, а није у стању да подмири један скромно врло мали део оне штете коју је нанела њена војска, харајући немилосрдно по окупираним земаљама?

Ова два питања, која смо издвојили, јасно илуструју какве се све тенденције не појављују на Западу у циљу да се, услед разноврсних комбинација, сачувају империјалистичке позиције дојучерашњег агресора и њихових пријатеља из редова светске реакције. Не предавање ратних злочинаца и њихово несметано вршљање по Италији, разне провокације на граници између зоне „А“ и зоне „Б“, о којима је ових дана писала наша штампа, као и стални и непрекидни терор

у Трсту, Горици, Тржичу и другим местима која се налазе под окупацијом Савезничке војне управе, — све то, у очима демократског јавног мњења, мора да изазове не само чуђење него и револт и осуду.

Југославија је савезничка земља, која је, према речима маршала Тита, жртвовала сваког свог десетог грађанина у овом рату. Методи трговања са њеним територијама и њеним становништвом, као и методи застрашивања, који су уследили после њеног оправданог отпора таквој несавезничкој и недемократској политици, не само да су неправедни, него и неумесни и депласирани.

Дивља кампања која се данас, после оправданих нота наше владе због повреда наших граница и нашег суверенитета, подигла противу Југославије у реакционарној америчкој и енглеској штампи још једном доказује да у свету заиста постоје фронт демократије и мира и фронт реакције и различитих провокација. (Тито)

Изврћањем чињеница, међутим, неће се моћи код демократских маса енглеске и америчког народа да убије углед земље која је у најотуданијем часу била на страни антихитлеровске коалиције.

Народ, који је знао да умре стојећи, умеће и у борби за праведан и трајан мир да извојује себи право место и да развије све клевете и све провокације империјалистасла.

Т. М.

УРБАНИСТИЧКИ ПРОБЛЕМИ БЕОГРАДА

ПРЕДЛОЗИ ЗА БОЉЕ УРЕЂЕЊЕ ГРАДСКИХ ТРЖНИЦА

У Београду немамо ниједне тржнице која би одговарала савременим хигијенским условима и просторним потребама за смештање робе. Оно што је некада учињено за уређење тржница може се назвати само примитивним и основним мерама.

Пре свега, све су тржнице просторно премеале за редован промет робом који се на њима обавља. Затим, не располажу ни најпотребнијим хладњачама за покарљиву робу, немају ни сигурних складишта за оставу и чување већих количина робе — намирница.

Пробите београдским тржницама у које хоћете доба да — а у летњим данима можете и ноћу. Ту су наслага поврћа и воћа, покривене како тако. Иако се плочници редовно и пристојно перу, ипак је тржница ројиште мува, пошто је немогуће очистити све отпатке при данашњем распореду продавница и робе.

По топлим летњим данима на тржницама је и поред несносне врућине, још ипак некако подношљиво, али кад настану кишни дани па затим снег и лед, онда је на нашим тржницама заиста тешко издржати. Тешко је и продавацма и купцима...

Потреба савременог решења тржница

У низу проблема који се постављају за будуће уређење Београда, питање уређења савремених тржница мора бити међу првим. Преко тржница се Београд снабдева животним намирницама, па се у интересу здравља грађана поставља потреба осигурања основних хигијенских услова. Општи интереси захтевају редовно и уједначено снабдевање — што значи да тржнице морају располагати пространим складиштима и хладњачама где ће се чувати обилне залихе. На тај начин омогућује се уредно и трајно снабдевање без опасности од наглих нестаница робе, скокова цена или пропадања великих количина лако покарљиве робе (воћа и поврћа).

Пре свега, поставља се питање поделе и распореда тржница на читавом подручју Београда. Што се тиче поделе мора се поћи од основних захтева и поставки. Среднине тржнице са великим складиштима и пространим хладњачама морају се распоредити тако да служе као резервоари из којих ће се снабдевати мање, локалне тржнице. Можда је за блиску будућност довољно ако средњини тржница буде пет до шест, са свим уређајима за дужи чување робе и намирница. Једна таква тржница могла би се предвидети на данашњем тргу Јованове улице, друга би требала да буде на Зеленом венцу, трећа на Каленићевом Гумњу, четврта би се имала саградити код Ауто-команде, пета у Маринковој Бари и шеста на Чукарици. Поред тога потребно је саградити средњину рибљу тржницу са басенима за чување робе у свежем стању. Та тржница морала би бити близу Дунава или Саве, тако да се рибом у свежем стању и живом може одмах убацивати у басене који би се лако пунили речном водом.

Како се може решити питање

Пошто су простори за подизање модерних средњиних тржница доста ограничени, намеће се потреба градње тржница под земљом и на спратовима. За пример како се може обградити простор узео смо Каленићево Гумње које пружа најбоље могућности. На оном празном простору који се у облику трапеза шири између Његошеве, Каленићеве и Максима Горког улице и безименог пролаза дуж кога су сада бараке — може се подићи велика средњина тржница која би дуго година задовољавала највећи део потреба тога најнасељенијег краја Београда.

Подземна складишта су најбоља спремишта за чување покарљиве робе (воћа и поврћа). Цео простор треба претворити у подземна складишта изнад којих ће се дизати приземље са два-три спрата. Израђена у армираном бетонском простору и била би несумњиво грађевина би захватала већу читав украс тога дела Београда. У подземљу треба саградити складишта и хладњаче, где би било места за највеће количине намирница и сваку другу робу. Улаз у подземни део треба предвидети на углу Максима Горког и безименог улице. Ако би улаз био подешен да се под благим нагибом може сипати возила у подземне просторије, онда би излаз из подземља требало осигурати на супротном углу — по дијагонали — тј. на углу Његошеве и Каленићеве улице. Среднине простор подземних просторија треба да је у облику просторног хола, окруженог са свих страна складиштима и хладњачама. Хол би служио за истовар и утовар робе, одакле би према расположивом простору, потребама и распореду снажне дизалице износили робу на спратове или у само приземље. Ако је немогуће остварити сипањем возила у подземље онда би на углу требало предвидети пространи накривени улаз где би се возила могла окретати и одакле би дизалице разносиле робу у подземље или на спратове.

Приземље се намењује дневној тржници на мало. Израђено мора бити потпуно у бетонском са стакленим преградама и спољним зидовима како би било потпуно светлости. Спољни стаклени зидови треба да се могу подизати у летњим данима ради проветравања. Унутрашњи део приземља изделити довољно широким улицима за пролаз док би се обе стране тих улица биле хигијенске продавнице, међусобно одевене стакленим преградама. Тезге за продају треба изделити од бетонских плоча, а испод њих предвидети просторе за оставу мањих количина робе, мерила и прибор. Ти сандуци од бетона треба да су респектни ради проветравања, али са малим отворима како се не би увлачили мишеви и пацови. Цео под је најбоље поплочати дрвеном коцком, а између пода и доњег дела сандука продавница треба оставити најмање 30 см. празног простора тако да се праће целе тржнице може несметано обављати.

Среднине део дневне тржнице треба да иде у висину до другог спрата и да је покривен стакленим плочама. Нарочити отвори за проветравање потребни су ради летњих припека.

Цео први спрат може се наменити складиштима и хладњачама уколико подземне просторије не биле довољне за смештај робе.

Почев од другог спрата навише могу се предвидети канцеларије тржишних управа, „Гранана“, задружних организација, „На-Ма“ итд.

Наравно, поставља се питање трошкова за изградњу оваквих великих објеката. Можда би најисправније било да се они подмире заједничким средствима ИНО-а, задружних организација, „Гранана“ и „На-Ма“, који би сразмерно у делу користили и просторије или чатава крила грађевине. У интересу је свих тих установа да добу до прикладних складишта а у општем интересу је да се савремене тржнице и складишта подигну у свим крајевима Београда.

Ако се узму у обзир сви трошкови око смештања робе под данашњим условима, затим растур, кварење и пропадање нарочито покарљивих намирница, онда се може рачунати да би се издаци на подизање оваквих објеката доста брзо амортизовали. Не треба изгубити из вида ни расходе који се данас врше на име закупнина за канцеларије радних установа које се могу сместити у нове грађевине.

Милан К. ИВАНОВИЋ

„Нови путеви“ нове Италије

Де Гаспери је остао на линији империјалистичких традиција старе Италије, а да ни једном речи није осудио фашизам...

ДЕ ГАСПЕРИ — Као што видите ја не газим по старим стопама него тражим нови пут.

Нирнбершко суђење у завршној фази

И поред свих својих маневара, одбрана се показала потпуно немоћна да ублажи незапамћене злочине главних учесника у завери против човечанства

Суђење главним немачким ратним злочинцима приближава се крају. У Нирнбергу су прочитани документи, саслушани оптужени, сведоци, браниоци, претставници оптужбе. Проверена је свака тачка оптужбе. Саслушан је сваки аргумент одбране, Народни победници пружили су оптуженима, који одговарају за најтеже злочине против човечанства, све могућности одбране, све правне гаранције.

Главне ратне злочинце бранио је „крем“ немачке адвокатуре. Лицемерне жалбе неких бранилаца на тобож „неравноправан положај одбране и најмање не одговарају стварности. Браниоцима су била пружена толико широка права да се пре може истаћи покушај злоупотребе тих права — позивање огромног броја сведока, који у суштини ништа или скоро ништа ново не обелодањују; цитирање бескрајног низа докумената, које је само одговорило процес, јер ти документи немају с њим никакве

на. Шта је онда одбрана покушала да докаже? Прво, да њени браниоци нису лично вршили злочине, чије постојање они, адвокати, не оспоравају. Другим речима, да Геринг, Хес, Розенберг и други нису лично мучили, убијали, нису гушили људе у гасним коморама. Даје, одбрана се позивала на то да у времену када су оптужени вршили своја дела та дела нису тобож била квалификована као злочини у тадашњим законима. Треће, да су оптужени били тобож само техничка оруђа у Хитлеровим рукама и стога нису одговорни за своја дела. Четврто, да одговорност за злочиначку агресију и за ратне злочине уопште не треба да носе, према тврђењу одбране, поједина физичка лица, већ немачка држава као целина.

Убедљива и тачна документација претставника оптужбе оборила је, тачку по тачку, ту јадну и недоследну аргументацију бранилаца. Претставник совјетске оптужбе Руденко

чињени су били непосредни целати, а оптужени су главни целати, шефови целата, целати више врсте. Неупоредиво су опаснији него они, које су васпитавали...“

Тако је обеснажена главна теза одбране, која је покушала да прикаже своје браниоце као теоретичаре, филозофе, пословне људе, војнике. Да их прикаже у којем год хоћете својству, само не у оном праву — у својству главних целата.

На исти начин оборени су и остали колебливи и скроз неосновани аргументи одбране. Пропаја је и покушај одбране са изазовом да оптужени не могу тобож да одговарају за злочине, који им се стављају на терет, пошто закони у времену извршења тих злочина нису их сматрали за такве. Међународни трибунал суди на основу свога статута, који претставља неопорив закон. Али и пре стварања Међународног трибунала читавим низом међународних уговора, а и кривичним законодавством свих цивилизованих земаља била је предвиђена одговорност за убиства, мучења, насиља и лажуку. Не постоји законодавство које не би сматрало убиство злочином. Огромне размере и нечувени по својој жестокости облици тих злочина, као што је с разлогом истакао претставник совјетске оптужбе, не искључују, већ, напротив, многоструко повећавају одговорност злочинаца.

У истој мери неплодан остао је и покушај одбране да склони оптужене иза Хитлерових леђа помоћу демагошког позивања на „војничку дужност“, „принцип покоровања“ итд., или уопште да скине одговорност са оптужених под изговором да ту одговорност носе немачка држава у целини, а никако физичка лица, пошто су злочини извршени у име те државе.

Међународни суд био је створен са задатком да суди и казни конкретна „физичка лица“, да казни банду, која је свет преплављива крвљу, убице што су, руководили завером против човечанства. На оптуженичкој клупи не седе ни сенке мртваца, нити неплодни „појам државе“, нити тобожњи „дух наредбе“. Оптужба је показала да су баш ових двадесет људи планирали, финансирали, организовали и славили хегемонију једне државе над светом и уништавање и поробљавање других народа у име тога циља. И баш та двадесеторица, пре свега, морају да плате својом црном крвљу за нечувене злочине. А њихови злочини су доказани и морају да буду кажњени смрћу, јер човечанство треба да буде уверено да иницијатори агресивних завера, уперених против живота, слободе, културе и части народа, неће остати некажњени.

Р. БОРИСОВА

Фашистички злочинци пред Међународним судом

везе. Не, одбрана се никако није могла пожалити на околности, под којима је радила, и на начин, на који је третирана. Али она се показала немоћна, и то зато што је против ње искрсао неопориви и непобедиви опонент — истина.

Да, сама истина говорила је кроз речи оптужбе! Шта је могла одбрана да противстави чињеницама? Она заиста није могла да оповргне оно што се никако не да оповргнути. У току досадашњих девет месеци суђења најверодостојније је расветљена и потврђена оптужба, која терети главне немачке ратне злочинце. Доказано је постојање завере у циљу припремања, започињања и спровођења агресивних ратова. Исто тако доказана је и руководна улога оптужених у злочиначкој завери против човечанства. Доказано је да су они на све начине потпомагали ширење животињских инстинката, дивље идеје расне надмоћности. Они су били ти који су највише радили на томе да се за практичан задатак немачког народа прогласи уништавање припадника „раса мање вредности“, тј. уништавање читавих народа. Доказано је да су оптужени подредили цео политички, економски и едолошки живот Немачке задатку да фашизам завлада целим светом. Доказано је да су они за остварење тог гнусног циља примењивали злочиначке методе, потпуно опречне међународном праву и моралним законима. Организовали су дивљачки и целатски систем масовног уништавања људи и примене роњског рада. Преплављили су читав свет крвљу и прекривили га лешевима.

Ни одбрана, ни оптужени нису могли да поричу чињеницу извршења страшног злочина, чињеницу која је у току процеса документарно доказа-

подвукао је, освештајући везу између оптужених и њихових доушника, да оптужени, који су заузимали највише положаје у Хитлеровој Немачкој, нису имали никакве потребе да лично стрељају, пошто је двоје, да на страховитом мразу убијају људе, пошто су тај крвнички посао, по њиховим упућствима, вршили потчињени.

Али баш ови оптужени, као што је оптужба доказала, „одређивали су рокове уништења, издавали наређења о спровођењу нарочите технике убијања“, стварали су „идеолошку подлогу“ за право „виших раса“ да уништавају, истребљују „народе мање вредности“. Стога, као што је подвукао претставник совјетске оптужбе, „за свако убиство, за сваку кап нечисте крви, коју су пролили Хитлерови целати, сиосе одговорност баш оптужени, јер је између њих и непосредних извршилаца зверстава, убистава, мучења, разлика само у рангу и у размерама делатности: пот-

Кроз летовалишта у околини Ваљево прошло је 2100 деце

Када су деца полазила на летовање, које је организовао Просветно одељење ИНО-а, многи су злуродно посматрали ту акцију и сматрали да од тога летовања неће бити ништа. Али летовање је било: 2100 деце је отишло на летовање, од којих се 1400 већ вратило, док је друга група од 700 још увек на летовању. За припремање летовалишта и издржавање деце одобрено је био буџет од 2.200.000 динара. На свако дете утрошено је по 960 динара, рачунајући за храну 600 динара, 200 динара, а остало на режиске трошкове.

Сметња је било, али снабдевање летовалишта са храном било је уредно и на време. Од Црвеног крста летовалишта су добила 2000 пакета што је значило велику помоћ за побољшање хране деце.

Сва летовалишта развијала су се као засебни децијни градови, у којима је боравак деце био забаван и пријатан. Разумљиво, да је умногоме то зависило и од правилног спровођења васпитног рада, који се углавном развијао по плану који је прописало Централно одељење Народне омладине. План се у неким летовалиштима остваривао, а негде и није у потпуности због недостатка стручног васпитног особља. У неким летовалиштима деца су правилно различите стварнице које ће се изложити на пионерској изложби у Београду.

Око организовања летовалишта било је ангажовано око 400 људи, у које спадају васпитачи, економски, кувари и сестре које су водиле рачуна о деци. И поред неискуства у подизању летовалишта, успело се доста. Нарочито пада у очи да се на васпитном раду није радило са више система и плана, да су се у многим летовалиштима пионери сами сналазили, док су у другим, иницијативом самих руководстава, постигнути извршни резултати. Овогодишњим начином рада у стварању и организовању летовалишта стекла су се многа богата искуства.

Кавалери

— За време рата нагомилаше ову хартију око мене, а сад ме не познају.

ПОКЛОНИ НАРОДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА ГРАДИТЕЉИМА ПРУГЕ

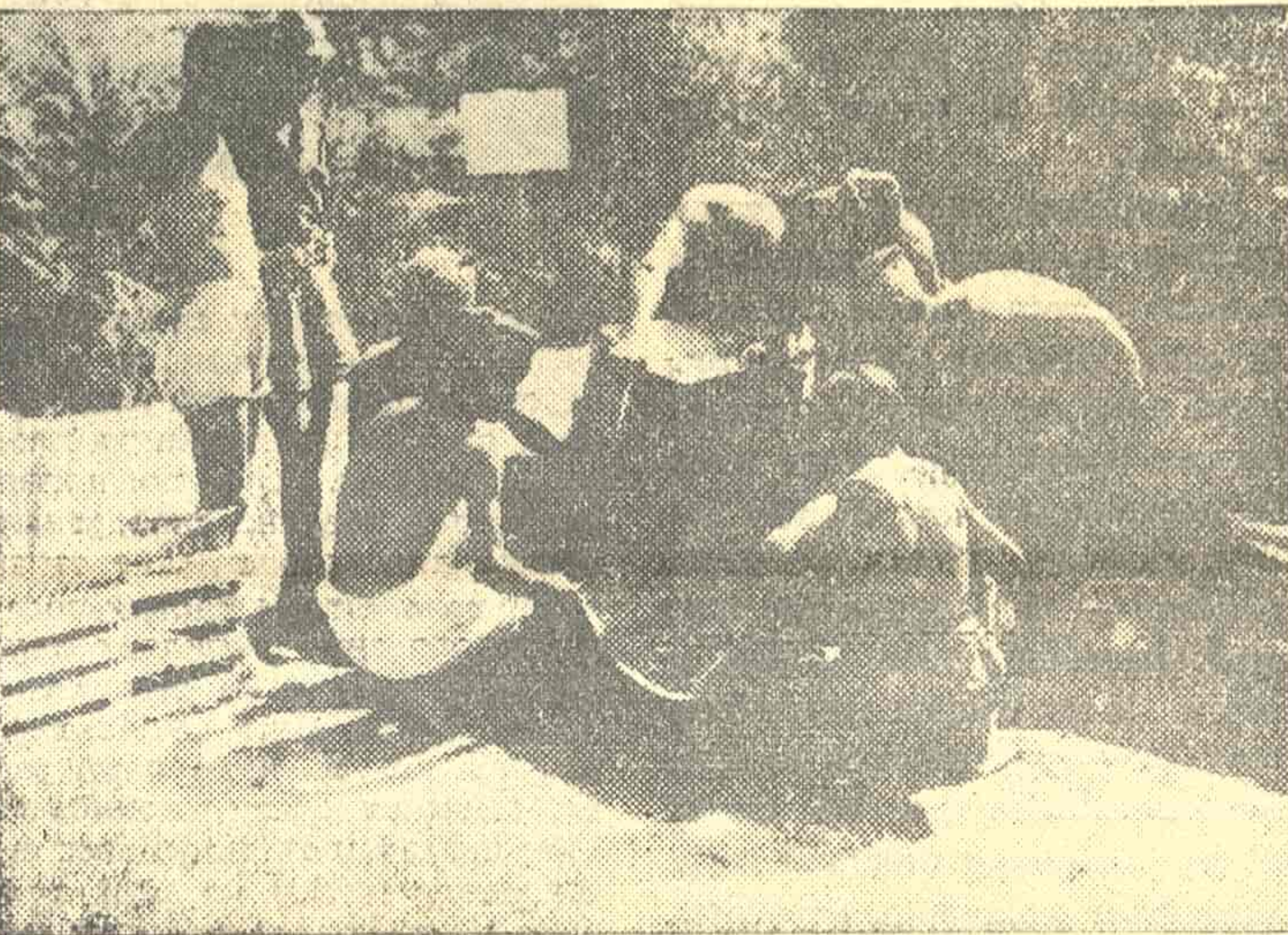
Посета омладини на прузи Брчко-Бановићи

Дуж целе пруге Брчко—Бановићи налазе се расеуте омладинске бригаде. Београда. Шеснаест их је на броју. Шест је састављено од омладине Београдског универзитета, а десет од омладине из региона. Хиљаде београдских омладинаца боре се за част и углед омладине Београда. Али, треба знати да се они боре и са многим проблемима. Многи су пошши у лошим циљевима, а оштар босански камен поцепао им је обућу; многи нису понели топло одело. Градски одбор омладине води о свему рачуна. О томе воде рачуна и рејонски одбори омладине и све наше масовне организације.

Неколико пута досада одлазиле су из разних рејона делегације Народне омладине, омладине и АФЖ-а и односиле прикупљене поклоне за своје бригаде. Но, како се на тај начин ипак нису помогле све београдске бригаде на Омладинској прузи, то су Градски одбор Народне омладине, Градски одбор фронта и АФЖ-а. Месно синдикално веће и ИНО организовали једну заједничку посету и припремили поклоне за београдску омладину на прузи Брчко—Бановићи, као и бригадама Грчке, Албаније и Пољске.

Извршни народни одбор дао је 100.000 динара, Градски одбор Фронта 50.000 и Месно синдикално веће 10.000 динара. Купљено је доста ствари: воћа преко 3.200 кг, колача 480 кг, шећера 1.200 кг, 50.000 комада цигарета, 220 пари радних одела, 30 радних комбинезона резултати свих чета. Најбоља је Четврта чета. Док о сталје изабацију просечно 1,5 до 1,9, четврта изабације 2,1 кубика.

Многи од омладинаца већ су прави стручњаци и специјалисти за своје послове. Они са свим озбиљно о њима говоре и дају најразноврснија објашњења.

Пољски бригадери примају поклоне из Београда

У пољским шаторима одјекива да је песма. Звонко и складно певали су познату „Наша си, наша си ој Истро...“ А мало касније, када су се бригаде постројиле ради поздравља са гостима, направљена је читава манифестација. Друг Милутин Балтић, руковођилац Народне омладине Београда, један од чланова ове делегације, поздравио је бригаду крајим говором. Пошто је истакао значај омладинске пруге и величину напора које омладина улаже, као и то да Београд очекује од својих бригада да оправдају част и поверење указано им приликом одашљивања на пругу, он се обратио Пољацима:

— Ви данас са нама градите пругу. То је велики допринос који се даје изградњи демократске Југославије. Наша је жеља да, кад се вратите у домовину, са највећим одушевљењем изграђујете велику и јаку демократску Пољску! И његов говор и говор др. Нешковића, делегата ИНО-а, прекидали су многим узвицима и поклицима Југославији, пољској демократској омладини и братству и јединству. До касно увече задржали су се делегати у логору омладинаца.

М. Ј.

Истовар обуће и одела

На деоници Мрамор, на једном благом шумовитом брежуљку лежи шумор II београдске бригаде. На истој заравни налази се и логор Пољака. Шатори поређани један до другог, на једној је страни логор Пољака, а на другој Београђана. У средини велики стуб са заставама. На обронку су игралишта кошарке и одбојке и лакоатлетске справе. Недељом бригаде не раде на деоници, али је зато у логору веома живо. На игралиштима граја. Такмиче се тимови. Под шаторима и у хладовини под дрвеном групе омладинаца читају. Кад је камион ушао у круг, дежурни позва групу омладинаца да истоваре оно што је одређено за њих. Команданти пољске и II београдске бригаде провели су делегате кроз логор. Показивали су шаторе и њихов унутрашњи

Преглед пословања Одељења рада од оснивања до данас

Заштита живота, здравља и телесног интегритета радника и ученика у привреди за време радног одмора, стављене су првенствено у задатак Отсеку инспекције рада и она врши ову заштиту непосредно, кад су у питању већа предузећа у Београду, и ли посредно преко Отсека рада у рејонима, кад су у питању мања предузећа или занатлиске и друге радње. У оба случаја инспектор рада се уверава на лицу места, под којим условима раде радници и ученици у привреди. Потом, инспектор издаје наредбу послодавцу својим решењем да установе недоводне отклони у остављеном року.

Извршујући овакве прегледе, Одељење рада је досада прегледало 31 предузеће у Београду и издао 28 решења о отклањању пронађених недостатака, по којима су послодавци, углавном, досада поступили, изузев оних којима рок још није истекао. То значи да је тиме обухваћено побољшање услова рада у погледу 3571 радника и раднице, 272 намештеника и 78 ученика. Истовремено су отсеци рада по рејонима извршили прегледе 2030 мањих предузећа, радница и радњи, обухвативши тиме техничко-хијигиенско побољшање радних прилика за 7943 радника, 804 ученика и 222 намештеника.

Кажњавање због неплаћања социјалног осигурања и неовлашћеног прекомерног рада

Извршујући остале заштите, правно организациони отсек је досада донео 69 решења против послодавца због неплаћања социјалног осигурања, непријављивања уопшених радника, непријављивања повећања зараде односно плате радника и намештеника, због недовољног или неуредног вођења платних спискова од стране сваког послодавца који искоришћава туђу радну снагу и неовлашћеног продужавања радног времена у својим предузећима.

Као посебан задатак Одељења рада претставља збрињавање ученика у привреди. Данас у Београду има 3500 ученика на изучавању разних заната. Од овог броја око 1200 су сиромашног стања и питање њиховог материјалног збрињавања стављено је у први ред, јер је то једини начин којим се они могу помоћи да заврше изучавање својих заната. Овај задатак Одељења рада извршује на тај начин што издржава на потпуно интернатској основи четири дома ученика и један дом ученица, у којима је данас укупно смештено 677 лица.

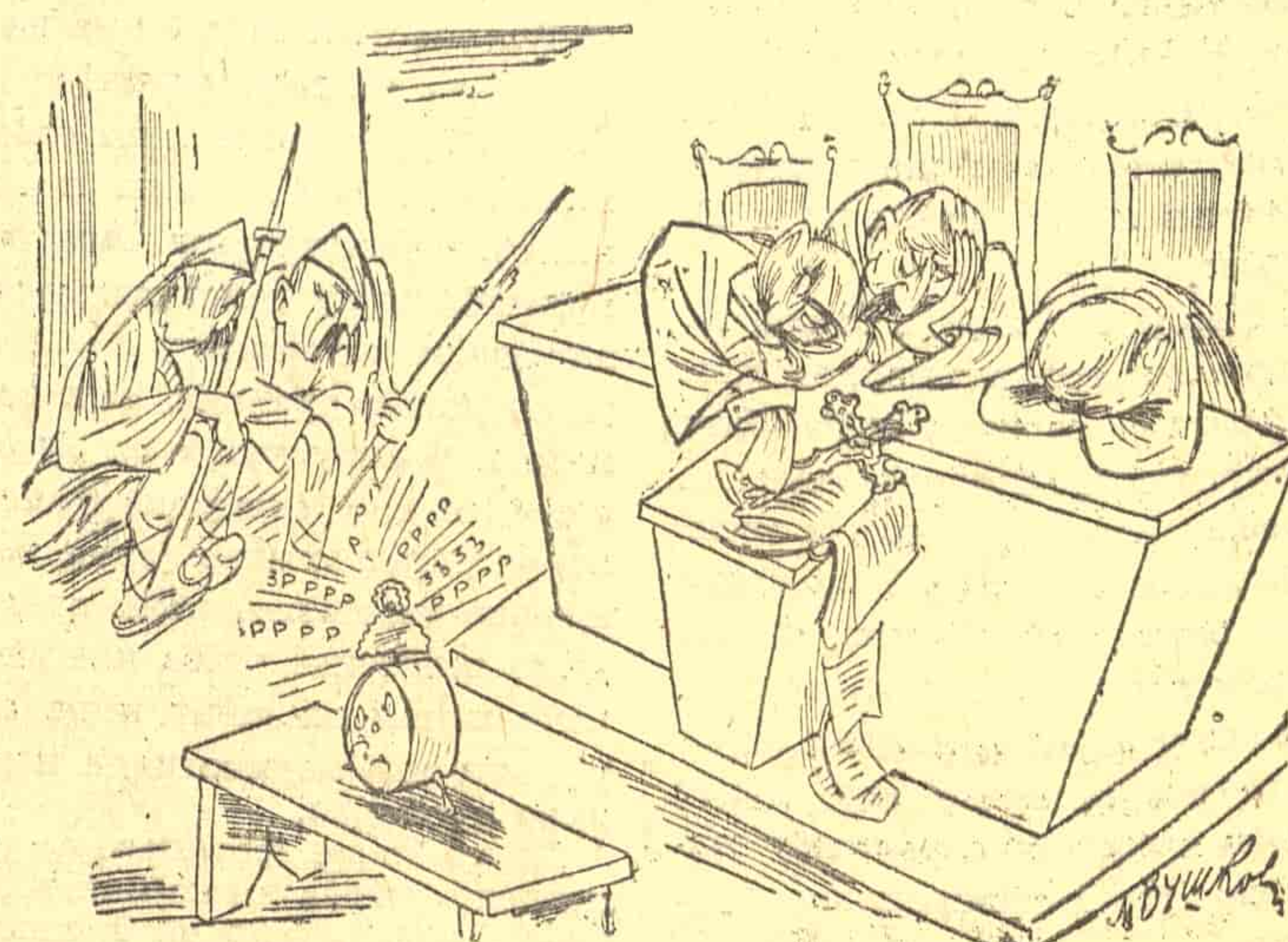
Оснивање нових шегртских домова

Дужност овог Одељења не исцрпљује се у наведеним задацима. Остао је један знатан број, преко 500 незбринутих ученика и ученица, којима такође треба хитно помоћи. Овај проблем је благовремено уочен и на предлог Одељења рада ИНО-а одобрено отварање још три дома ученика и то за сто ученика и дом за 200 ученика. За потпуно издржавање свих ових домова ИНО је одобрио кредит 15.489.337 динара, док укупни издаци на личне и материјалне потребе, укључујући ту и поменути суму, износе 21.095.137 динара.

Овом сумом ИНО је одобрио 1.000.000 динара за летовање ученика. Искоришћавајући овај кредит, Одељење је досада послало 773 ученика на летовање, а још 150 биће накнадно послато крајем лета. Одељење је дао 185.000 динара Градском одбору Народне омладине као помоћ за одашљивање слабуњавих ученика на море. Ово су углавном резултати постигнути од оснивања Одељења рада до данас.

Ж. БОРЂЕВИЋ

Суд за ратне злочинце, у Грчкој

Подно

Свечана конференција Народног фронта

Предаја прелазне заставе Шестом рејону као најбољем такмичару

Одлуком Градског одбора Народног фронта, Градски такмичарски одбор проучио је материјал који су доставили сви рејони о резултатима такмичења у месецу јулу. Уимајући у обзир и обим остварених резултата на уређењу града, паркова, културном раду и помоћи селу, број становника појединих рејона и залагање свих масовних организација појединих рејона, израдио је и поднео Градском одбору Народног фронта предлог за додељивање прелазне заставе рејону који је уложио највише напора и постигао најбоље резултате у току месеца јула.

На својој седници 17 августа, Градски одбор Народног фронта установио је да је најбољи успех у такмичењу у току месеца јула постигао Шести рејон и одлучио је да му се додели прелазна застава Градског одбора Народног фронта.

Истог дана одржана је свечана конференција на летњој позорници на Калемегдану, којој су присуствовали представници свих београдских рејона са руководиоцима Народног фронта Београда. Конференцију је отворио председник Народног фронта Београда Кирило Савић, који је говорио о значају међуградског такмичења.

У току овог такмичења, нагласио је Кирило Савић, треба још једном да посведочимо своје способности и права на бољи и достојнији живот. Најбољем такмичару биће предата прелазна застава. Наша дужност је да је задобијемо, а Београд мора највише да да, јер се од њега највише очекује.

После говора председника Градског одбора Народног фронта Кирила Савића, секретар Такмичарског одбора и потпредседник ИНО-а Београда Марко Никезић поднео је извештај о досадашњим резултатима Београда у међуградском такмичењу.

Извештај Марка Никезића

Ми смо на почетку међуградског такмичења поставили као задатак да масовни радни помет из првомајског такмичења, масовни дух утакмице који је захваљујући примеру радничке класе, захватио широке народне масе у Београду, правилно каналишемо и организујемо. Поставили смо задатак да се оствари јединствено руководство такмичења и добра евиденција, да се читаво такмичење обједини у оквиру организације Народног фронта, што пре првог маја није био случај; радници су организовали рад за себе, омладина за себе, жене за себе, а да при том није било ни места ни организације где би се то обједињавало. Међутим, рад свих организација у такмичењу потребно је објединити баш у Народној фронту и ради организационе повезаности, координирања акција и размене искустава и, што је још важније, ради политичке јединствености наше акције.

У току јула месеца тај задатак обједињавања такмичења је извршен иако не у потпуности.

По организованости је такмичење у јулу узето као целина знатно добило и стоји изнад првомајског. У масовним организацијама одређени су органи који воде рачуна о такмичењу, утврђени су обрасци за вођење евиденције.

Евиденција изгледа добро замишљена али се показало и поред утврђеног начина извештавања и поред датих упитника за сваки посао да ми немамо великих извештавања било због лошег извештавања уопште, кроз то су се показале знатне и дубоке слабости у повезаности и функционисању наших организација у њиховом раду на остварењу главних задатака.

То, уствари, значи мирење са лошим функционисањем организације, са нашим slabим руковођењем. То се не може оправдати ни тиме што ми видимо да се у основним организацијама добро ради, а поготову што знамо да под овим условима — немања помоћи и руководства од виших организација и многе основне организације не могу да раде како треба и не испуњавају своје задатке.

Резултати такмичења Изнећемо резултате рада у јулу месецу по појединим грама такмичења. Резултате такмичења у производњи из јула месеца нећемо давати јер ни Месно син-

Председник Извршног одбора Народног фронта Шестог рејона Радмило Николић говори на скупу грађана у свечаној дворани Шестог рејона

дикално веће па према томе ни Такмичарски одбор још не располажу њима.

Док је карактеристика првомајског такмичења био масовни прековремени рад, данас се пред нас постављају много озбиљнији задаци: увести свуда норму, побољшати квалитет рада, побољшати методе у организацији рада и развијати новаторство на свакоме послу — једном речи, учинити рад интензивнијим и продуктивнијим, — и то све у осмочасовном радном времену!

Озбиљност ових промена у такмичењу и нових задатака не може, међутим, служити као оправдање нашим организацијама за застојање. Њихов је задатак да се науче руководити новим радним пометом радничке класе.

На уређењу града радило је 49.497 грађана

Уређење града је досада био један од најживљивих сектора такмичења. На њему је у прошлом месецу било врло масовно окупљање, свакако због актуелности тих проблема у Београду. Рад на овим задацима у многим рејонима помогао је најшире политичко окупљање у Фронту.

Укупно је на тим радовима дато 266.691 радни час, а радило је 49.497 грађана.

Главни радови су на путевима — око 110.000 радних часова, датих на преко 20.000 кубних метара земљаних радова (од чега је Шести рејон урадио 13.000 а Пети 4.000), затим на насапању око 20.000 кубних метара шута, (од чега је Шести урадио близу 14.000 а Пети око 4.500). Са рушевиња је добровољном радном снагом рашчишћено преко 8.000 м³ шута и дато око 70.000 радних часова (од тога је Четврти рејон рашчиштио преко 2.000 м³ а III преко 1.800 м³). На раду у парковима дато је 18.000 радних часова, а обављени су разни радови у површини од око 8.000 м² (при чему је Први рејон урадио највише и дао 7.200 радних часова, затим Шести са 5.100 радних часова). Сем тога организације Трећег рејона радиле су на полагању цеви за водовод на насељу „Нови Београд“, на Петом рејону рушен је ринглов циглане код Шесте мушке гимназије, а у Шестом рејону очишћена су од муља три потока.

Оно што је од основног значаја код уређења града јесте то, што се развила иницијатива код широких маса и што се на тај начин поставља и решава низ питања који се ни са једног места нити уопште редовним путем државних органа не би за дуго решио. Сем у добровољном физичком раду тај се помет огледа у свакој дневној бризи за изглед и уређење града и сваког кутка у њему. Тако су многе синдикалне организације дале иницијативу за уређевање, чишћење и оправку појединих просторија, зграда, терена, излога и другог — што је изведено можда и из буџетских средстава, али је ван сваке сумње резултат иницијативе масовних организација.

Потребно је да наше масовне организације и даље орга-

низују и развијају те напоре старајући се да свака иницијатива дође до изражаја.

Помоћ народним властима

У помоћи народним властима, раније су се организације Народног фронта недовољно ангажовале, а поготову се није имало довољно увида колико се у чему ангажују.

Помоћ није ни до сада била мала по обиму, али је по карактеру била једнострана и скоро искључиво техничке природе (на пример разни списи, провере, позиви, снабдевање). То је долазило с једне стране због тога, што је таквих послова много више и било, с друге стране због тога што се од стране Народног фронта помагану народних власти као проблему у целини, није посвећивала довољно и редовна пажња.

У садањем такмичењу те су се ствари почеле да мењају. У току јула одржане су у свим рејонима конференције са представницима народних организација и претресани најактуелнији проблеми тога краја: комунални, станбени, снабдевања и финансија.

После ових конференција организације Народног фронта неких рејона помогле су организовање зборовна бирача — у Трећем рејону 8 са 6.000 присутних, у Петом рејону 32 са 5.000 присутних и 241 учесником у дискусији.

Рад грађана Шестог рејона на грађењу парка и дејег игралишта на углу улице Војводе Степе и Авалског пута

Седми рејон најбољи на културно просветном пољу

У културно-просветном раду у току јула месеца показани су следећи главни резултати. Одржано је 90 предавања са 13.270 присутних. Од тога су народни универзитети држали 40 — 18 у рејону са 5.469 присутних, 22 у предузећима са 4.810 присутних. Осталих 50 организовале су синдикалне подружнице са укупно око 3.000 присутних.

Одржане су 94 усмене новине: 22 по рејонима са 7.940 присутних, затим 50 у синдикалним подружницама и 20 омладинских за које не знамо број присутних. Приређена је било 71 са 22.181 посетиоцем. Одржане су 7 драмских а по једна музичка, фолклорна и физкултурна. Колективних посета биоскопа, музеја, изложби организовано је АФЖ 24, Народна омладина 58, синдикат 34, Фронт 16. Број читалачких група био је 580 са 6.073 учесника. Број новоуписаних чланова физкултурних акција је 1.566 (од тога 1.198 мушких и 368 женских). Пријављених за ЗРЕН у току јула било је 3.288, од чега 982 свега са рејона а остало из физкултурних друштва. Течајева руског језика било је 20 са 207 полазника. Зидних новина издато је у јулу 134.

Културни рад је доста организованији него раније, а постигнути су, према летњим приликама, доста добри резултати у погледу посете предавања, усмених новина и изложби. Но уз то треба одмах рећи, да је рад културно-просветних друштва још опао, да су многи руководиоци секција отишли на одмор не остављајући заменике и слично. Затим, није учињено ништа за децу, нити су давале приредбе по фабрикама, бовицима. — дата је само једна за војску.

На физкултурном пољу урађено је мало, иако је јули био најповољније време. То се види и по броју пријављених за ЗРЕН који је безначајан за Београд, где је и раније било неколико хиљада активних спортиста. Узрок лежи у томе што се све од реда организације Народног фронта нису довољно залажили, те је скоро сав терет остао само на физкултурним друштвима.

Радници су дали 14.443 радна часа селу

Помоћ селу је у току јула била знатно боља, него у јуну, када је било свега 22 посете, али је и сада евиденција вођена непотпуно.

У јулу је формирана 61 стална радна група, али све нису стигле да у јулу олу на село. Те је било свега 51 посета селу. Ишло се у села Београдског, Ваљевског округа и Срема. У 40 посета за које имамо податке дата су 14.443 радна часа, а било је на селу 1008 људи.

Главни послови који су учињени су следећи:

оправљено металних предмета	9.748
окрпљено обуће	1.685
окрпљено одеће	1.226
обављено лекарских прегледа	2.410
обављено ветеринарских прегледа	630
Књига и брошура је растушено 2.587 и дато је 363 претплате на листове.	

За осталих једанаест група немамо податке.

То су, у најкрајњим потезима, резултати такмичења у јулу. Они су нам послужили за доношење свих ових закључака који ће дати правац нашем даљем раду. Многе наше организације су већ срећујући извештаје у јулу, направиле те закључке и спроводе их у дело.

Градски одбор Народног фронта решио је да се у септембру месецу одржи градска конференција Фронта, на којој ће се сумирати резултати тромесечног рада — од 1 јуна до 1 септембра, која ће имати да да шири преглед досадањих резултата и нов потстрек за преостала три месеца. Убрао потом, одржаће се, по ранијем договору, међуградска конференција, где ће се такође упоредити тромесечни резултати у свима главним градовима.

И поред тога, што је такмичење код нас стало на ноге и што су постигнути многи успеси, слабости о којима смо говорили захтевају брзо откла-

њање, јер је то услов да бисмо се могли борити за прво место међу таквим такмичарима, какви су главни градови наших република.

На крају је Марко Никезић изнео резултате рада Шестог рејона, по којима је проглашен као најбољи.

На поправци путева грађани Шестог рејона прекалдрмисали су 1.635 кв. метара улица у свом рејону. Изградња нових улица окупила је 5.478 грађана који су за 42.332 радна сата извршили следеће радове: 13.037 кубних метара земљаних радова, насули 13.930 кубних метара шута и поставили нове калдрме у површини 6.179 квадратних метара. На уређењу паркова извршено је 5.460 квадратних метара земљаних радова и направљено 520 метара стаза. Учествовало је на овим радовима 719 грађана који су дали 6.123 радна часа.

У раду на улепшавању спољњег изгледа града окречено је 152 зграде, а на 319 зграда окречене су старе пароле. Почистили су и продубили три потока који протичу кроз рејон у дужини од 2.500 метара. Избачено је 1.250 кубних метара муља. На овом послу учествовало је 2.373 лица који су дали 7.112 радних часова. Иако има мало предузећа у акцији за помоћ селу, посећено је девет села и дато 3.615 радних часова, а направљено 4.227 радних предмета. Евиденцију и попис неписмених, којих има 1.615, Шести рејон је извршио једини. АФЖ је отворио три течаја крођења, направно пет колективних посета музејима и изложбама са 500 жена и сачињено 414 комада разног одела и веша за децу.

Пети рејон се пласирао као други у уређењу града. Као први на помоћ народним властима, као шести у раду на помоћи селу и као седми у културно-просветном раду. Овим резултатима он је другопласирани у општем такмичењу рејона. После Петог рејона долазе: Седми, Први, Трећи, Четврти, Други рејон и град Земун.

Пошто је Марко Никезић извршио са резултатима рејонског такмичења приступило се свечаној предаји прелазне заставе. Председник и секретар Одбора Народног фронта Шестог рејона примили су заставу од председника Градског одбора Народног фронта Кирила Савића, који им је честитао у име целог скупа, и изразио наду да ће Шести рејон и остали рејони наставити такмичење са истим еланом и допринети да Београд као иницијатор такмичења буде најбољи и угледан такмичарски град.

Са свечане конференције послани су поздравни телеграми Председнику Народног фронта Југославије Јосипу Броз-Титу и такмичарским главним градовима народних република.

Телеграми гласе:

ПРЕДСЕДНИКУ НАРОДНОГ ФРОНТА ЈУГОСЛАВИЈЕ ЈОСИПУ БРОЗУ-ТИТУ Београд

Драги наш друже Маршале, Топло Вас поздрављамо са наше велике свечане конференције посвећене међуградском такмичењу и проглашавају за најбољи рејон — Шести рејон у такмичарском раду у претеликом месецу јулу.

Истицући оне, који су били најбољи међу нама, ми нећемо заборавити да се критички осврнемо на целокупан наш рад. Ми смо свесни свих наших задатака и настојаћемо свим силама да Београд, чије су се организације истакле у првомајском такмичењу, не заостане ни у овом међуградском такмичењу.

Смрт фашизму — Слобода народу!

НАРОДНОМ ФРОНТУ ЗАГРЕВА, ЉУБЉАНЕ, САРАЈЕВА, СКОПЈА И ЦЕТИЊА

Са свечане конференције Народног фронта Београда, на којој је предата прелазна застава Шестом рејону за постигнуте најбоље резултате у међуградском такмичењу у току месеца јула, — шаљемо вам наше другарске поздраве.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Градска конференција Народног фронта Београда

У МЕЂУГРАДСКОМ ТАКМИЧЕЊУ СТАНОВНИЦИ САРАЈЕВА УЛАЖУ ПУНЕ НАПОРЕ

Наше златно доба

Лице Сарајева у обнови

Чишћење корита Миљаке

Рано ујутру сарајевске махале су будне. Са чардака одјекује дозивање суседа.

— Добро јутро, Фехима! Јеси ли уранила?

— Хоћемо ли поћи? Да ли си спреман? — пита Србин свог комшију муслимана.

— Е бива, нијесам сит, а вазда сам спреман...

Лагано се окуља становништво читавог насеља. Групице људи излазе из узаних сокака и сливају се у поворку. Радни народ Сарајева, старо и младо, мушко и женско, полази на рад. Песма људи меша се са појањем петлова.

„Улепшајемо, очистимо, подићи ћемо ново Сарајево“, рекли су грађани примајући обавезе такмичења.

Више убоги ага не седи по цели дан на сењији и не пребраја по неколико стотина пута зрна тесника губећи узалудно време.

— Мијења се инсан, промијенио се! — чује се глас појединих незадовољних хоца који у задње време покушавају да унесу пометњу у збијене редове муслиманског живота, окупљеног око Народног фронта.

— Не поштујете адет, радиће у вријеме које је куран одредио за молитву. Прије неки дан, док сам ја окуисао и киндиљу, младеж која је заборавила на вјеру, пјевала је испод намаје. Иду у поворни и пјевају! И то сада у вријеме Рамазана. Зар немате страха од цекенема у који ћете сигурно доспјети? Тешко је пријети Сират Њуприју...

Тако проповедају старци хоце.

Петак је а уз то и рамазански пост. Према радилиштима врви народ и ускоро се разлиже смех. Руче се прихватају посла а снажна песма буди и зове на рад остале уснуле грађане.

Када се први зрак излазећег сунца окупа у жуборавој води Миљаке, речно корито је већ препуно људи који раде. Омладинци, радништво, пионири, муслиманке у зару са подигнутом ферецом и старци чисте речно корито од муља и ђубрега које ту лежи већ годинама. Високо се диже у снажној руди будак и влажан од воде блиста на сунцу. Шкрипе колица којима се односи муљ. Клепећу науле по дрвеној скели. Мотор камиона зврји... Кроз јутарњу измалглицу далеко се чује жагор са радилишта. Болничарке

спретно указују помоћ повређенима.

Ниже, на радничком насељу, гради се бетонски мост. Преко „Сират Њуприје“ тешко је проћи, али данас муслиманци и остали грађани Сарајева граде себи добре, широке и сигурне мостове, овде, преко земаљских река.

Предграђа Сарајева, нарочито у Трећем рејону, нису и мала воде. Грађани су одлучили да је доведу и прва смена нашла се 28 јула на Требевићу. Било је потребно прокопати 600 метара канала за полагање водоводне мреже. Први пијук ударио је у земљу у 6 сати изјутра. Када је око 9 сати дошла на радилиште друга смена грађана, речено им је:

— Можете се вратити. Ми смо већ сами прокопали канал.

Одељци Трећег сарајевског рејона ускоро ће бити снабдевени довољном количином воде.

А промукао глас непријатеља народа проповеда: Гријех је радити у — тај и тај — дан!

Када је Адем Еркичевић, ударник Трећег рејона, примио прелазну заставицу као најбољи радник свога насеља, педесетогодишњи муслиман, сед и насмејан, чврсто је стегао овај знак признања, широк се насмејао и рекао:

— Онај ко хоће да је има, мораће добро да нажуљчи своје бијеле руке.

Адем Еркичевић широким, жуљавим рукама још увек чврсто држи коље прелазне заставице.

Лејла Володер, 68-годишња муслиманка, радила је за тропицу. Упркос годинама,

— Е, дјечо, рад ме чини млађом... — објашњава Лејла.

Проглашена је ударницом Трећег рејона.

На тргу Старине Новака свакога дана ујурбаном се свршавају послови. Сарајево нема паркова. Зашто? Преплану старца са засуканим рукавима брзо одговара:

— Беговима и владарима није било до наших паркова. Потребан им је био само наш рад, а људи који за друге раде немају вријемена да мисле на себе. Ето тако су они планирали. Али прошло је то доба. За увјек!

Велики трг биће претворен

у парк и дечје игралиште. Децарајевске сиротиње имаће своје игралиште са базеном и справама. Саградиће га становници Четвртог рејона. И испред железничке станице биће саграђен парк. Људима треба по завршеним пословима осигурати место за одмор.

Има право онај који проповеда: „Мијења се вријеме!“ Али та промена је човеку — раднику само од користи.

Корито потока Сушице било је легло комараца и болештина. Сада је оно поново прокопано добровољним радом. Волести више неће бити.

Упркос рамазанском посту, када муслимани не једу преко дана, такмичење на уређењу града не престаје. Становници Пофалића и Красног постније могао спречити да однесу прелазну заставицу.

Две стотине хиљада комада цигла извадили су са рушевина „Седмокуће“, које су порушене за време бомбардовања.

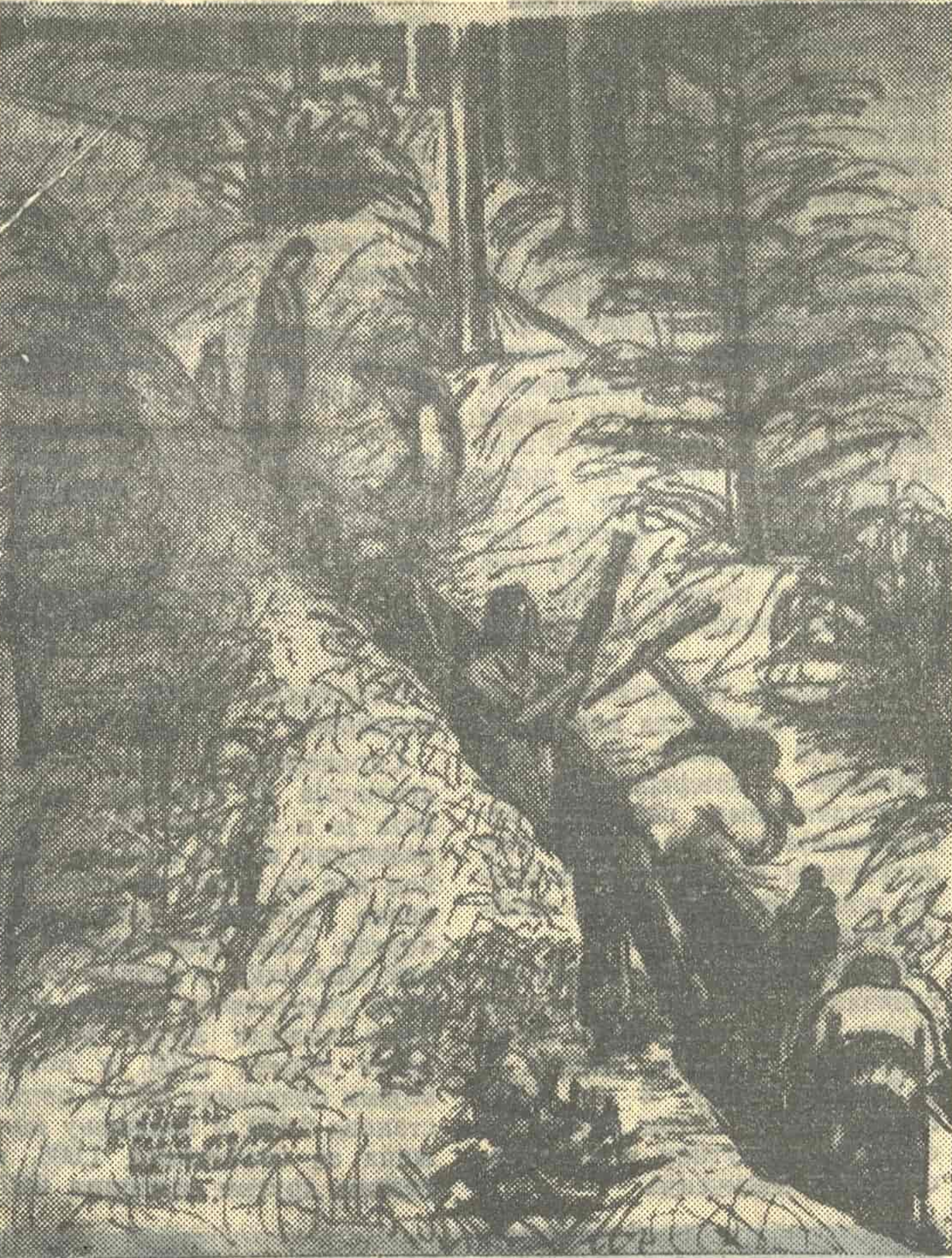
Чврсто забрањене жене чисте цигле од малтера.

— Урадиле би ми још више, али нас убија ова врућина. А у такмичењу између градова ипак ћемо побједити, ми Сарајлије.

Насеље Цигана Горица добиће канализацију и водовод.

— Ко се томе надао! Није смо могли ни вјеровати да се неко о нама брине, а сад...

А сада се гради. Народне власти осигурале су материјал

Копаче канала за водовод на Требевићу. Цртек Зупчевић Шахзудин

и средства, а становништво ради. Са одушевљењем.

По калдрин перифериских улица Сарајева невичном пешаку било је тешко да се креће. И грађани су пронули на посао. Из дана у дан град добија савсим други изглед. На тим радовима, од почетка међуградског такмичења, дато је 190.619 радних сати; 29.505 људи радило је на уређењу града.

— Смијемо ли ући? — питамо испред улаза.

— А зашто не би! у жору одговарају гласови.

Овјска просторија на чардаку муслиманске куће. У малим школским клупама прављеним за основце, седе жене. Неке су у зару, друге у обичној градској ношњи. На табли обешеној о зид шпарана су невестом руком слова. Муслиманке, Српкиње и Хрватице овде се уче писмености.

— Да ли се радујете што ћете умети да читате?

— А ће се не би радовале. Дојадило нам је бити слијеп код очију! — одговара у име свих црноока муслиманка.

Жене Восне су прогледале, оне сваком даном постају свесније својих права. Народна власт донела им је једнакост са мушкарцима. До ослобођења о томе су могле само да сањају. Данас, после, рада, све неписмене жене журе са букваром испод пазуха на течај.

Сарајлије се такмиче у

културно-просветном раду. Од 12.000 неписмених у прошлогодном такмичењу научило је читати и писати више од 5.000 људи. У другом делу, од маја месеца, описмењено је даљих 1.497 грађана. Борба против неписмености не престаје. Докле год постоји и један неписмени грађанин.

А вечером, под ниским кровом чардака, у собици где су до пре неки час седели неписмени, састају се читалачке групе. Људи пуше и пажљиво слушају монотони глас онога који чита.

— Е бива, тако ти је то у свијету!...

Тако почиње разговор и коментар прочитаног стиха. До дубоко у ноћ људи и жене упознају се са стварима које нису знали. 1.598 оваквих састанака одржано је у Сарајеву за последња три месеца.

Откако је ослобођено, а нарочито откад је почело међуградско такмичење, за Сарајево је отпочео нов живот, процват и препород.

Грађани Сарајева такмиче се са становницима осталих главних градова наших народних република.

Кава се још увек пије. Навече се „егленише“ и певају севдалинке. Али се преко дана ради.

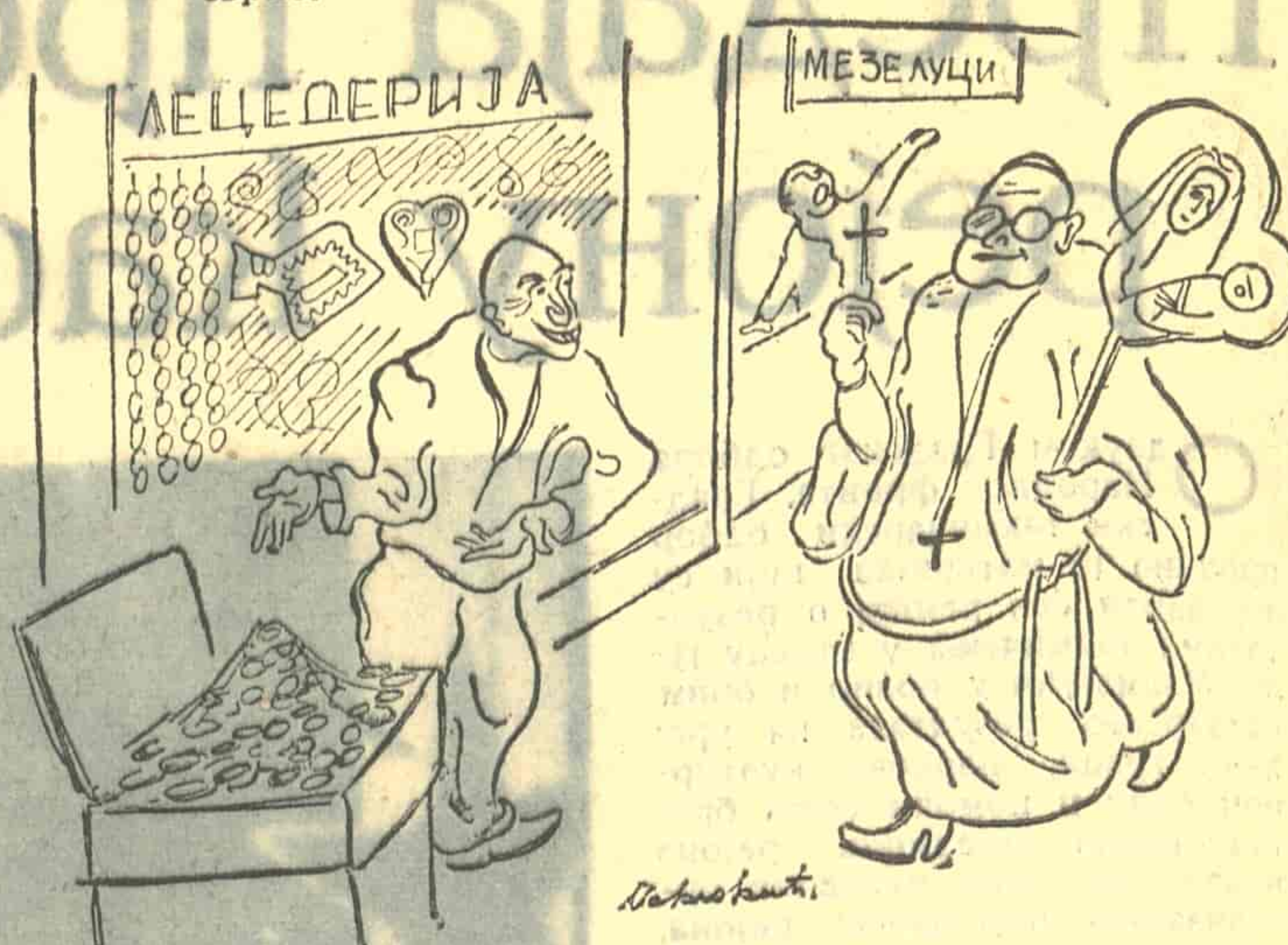
Имају право старци Сарајева.

— Мијења се инсан, мијења се вријеме!

Или боље: Сарајево се такмичи у обнови.

Бран. ВУЧКОВИЋ

У селу Пауловцу клерофашисти у заједници са шпекулантима инсценирали су лаж о чудном појављивању богородице и искористили је у материјалне сврхе.

— У овом знаку обогатићеш се!
— А шта бисмо тек зарадили, пресветли, када би народ заиста веровао у чуда!

Кућевласници и обнова станбених зграда у Београду

Ратна пустошења нанела су Београду и у овом погледу велике штете. Преко 600 станбених зграда, са најмање 1.500 станбених јединица потпуно је уништено, док је теже и лакше оштећено око 1.200 зграда, са око 2.500 станова, који се могу опоравити и понова користити.

На овако смањени станбени простор дошао је већи број становника, јер је стварањем административних центара, дошло до наглог прилива београдског становништва. Тиме је станбена криза још више заоштрена.

Поред мера које су наше народне власти по ослобођењу предузеле да би се расположиви станбени простор правичније поделио, најпре се морало решити питање исправке оштећених станбених зграда. У смислу Закона о обавезној опоравци оштећених и довршењу започетих зграда на територији Републике Србије, Извршни одбор Београда израдио је план, према коме је, под руководством посебног Одбора за обнову станбених зграда, до краја године требало оспособити све оштећене станове у Београду. Задатак Одбора био је пре свега да покрене саме кућевласнике ради исправке њихових зграда, а затим да контролише да се зајмови које је у том циљу давала Државна хипотекарна банка, занета троше за сврхе којима су намењени. Сем тога, Одбор је требало да осигура што правилнију расподелу грађевинског материјала и радне снаге, како би се првенствено обновиле зграде, које су са општег гледишта корисније.

Велику тешкоћу за обнову оштећених станова представљало је питање рентабилности. С једне стране, владала је велика скупоћа грађевинских радова, док су, са друге, кирије биле смањене на 50% њихове предратне висине. Смањење кирија била је важна и веома ефикасна мера за побољшање подножја широким радним слојева, који су били у тешким животним условима, створеним ратним пустошењима. Ова мера, критикована од појединих кућевласника, била је неопходна, јер је природно да у овако тешким приликама терет тадне првенствено на економски јаче слојеве.

Да би се поправило рентабилност грађевинских радова, народне власти предузеле су низ мера, које су знатно олакшале положај кућевласника. Одлуком Привредног савета каматна стопа по зајмовима за обнову станбених зграда снижена је на 3 од сто годишње, а рок продужен на 30 година, тако да је знатно смањен терет годишњих анuitета. Сем тога, омогућено је давање зајмова у пуном износу који је потребан за исправку ратом оштећених зграда. Даље, дате су знатне пореске олакшице у виду ослобођења од порезе обновљених станова. И најзад, обновљени станови могли су на основу одлуке станбене власти да имају предратне кирије, тј. двапут веће од данашњих.

Другим речима, Држава је на себе преузела знатан терет обнове станбених зграда, а исто тако и закупи који плаћају увећану кирију. Ако се узме у обзир да је највећи део закупца на овај или онај начин укључен у производњу, где иначе својим залагањем допринио бржој обнови земље, јасно је да су и они узели на себе максимум терета који могу поднети.

Кућевласници, напротив, већином нису схватили обнову

станова као општи проблем, при чијем се решавању сви морају ангажовати и сви поднети извесне жртве. Од почетка свога рада, па све до данас, Одбор за обнову станбених зграда наилазио је на крајње неразумевање код великог броја кућевласника. Само је мали број правилно схватио своју дужност и одмах приступио изради елабората и других предајница за обнову својих зграда, док је већина то учинила тек после многих опомена од стране Одбора. Шта више, око 500 кућевласника до данас нису, упркос свим настојањима Одбора, ништа предузели за извршење претходних радњи које су потребне за исправку (израда планова, прерачуна итд.). Због тога је било прилично застоја у издавању послова у рад предузимачима, што је, поред техничких тешкоћа, била главна сметња у раду на обнови станбених зграда.

Већи број кућевласника је, и после завршене лиценцијације, одуговлачно са закључењем зајма и другим пословима, чиме је опет штитоца да се закасни са почетком радова. Због тога, преко 300 излицитираних предмета нису још у раду, иако за то постоје готово сви услови.

Ова сарадња кућевласника са органима Одбора за обнову нарочито је важна због завршетка радова у предвиђеном року. Прекорачење предвиђених рокова отежава рад Одбора и онемогућава да се са расположивом стручном радном снагом изврше сви предвиђени радови у току ове године, поскупљује радове и искупише дуго задржава техничке органе Одбора.

Докле иде неразумевање кућевласника најбоље се види из примера, када су поједини кућевласници покушали да приступе рушењу својих зграда које се релативно лако могу опоравити, само да се не би ангажовали у њиховој опоравци и да би, продајом преосталог грађевинског материјала, дошли до непосредне зараде. У другом случају, кад је требало извршити рашчишћавање порушених објеката, кућевласници се нису по правилу уопште одазивали позивима да ове рушевине уреде, иако су оне представљале опасност за здравље грађана, као извор нечиштоће и прашице. Било је и случајева да кућевласник прода материјал који се може продати, а да се не постара за одношење шута и неупотребљивог материјала, већ остави властима, да то учине на трошак читаве заједнице.

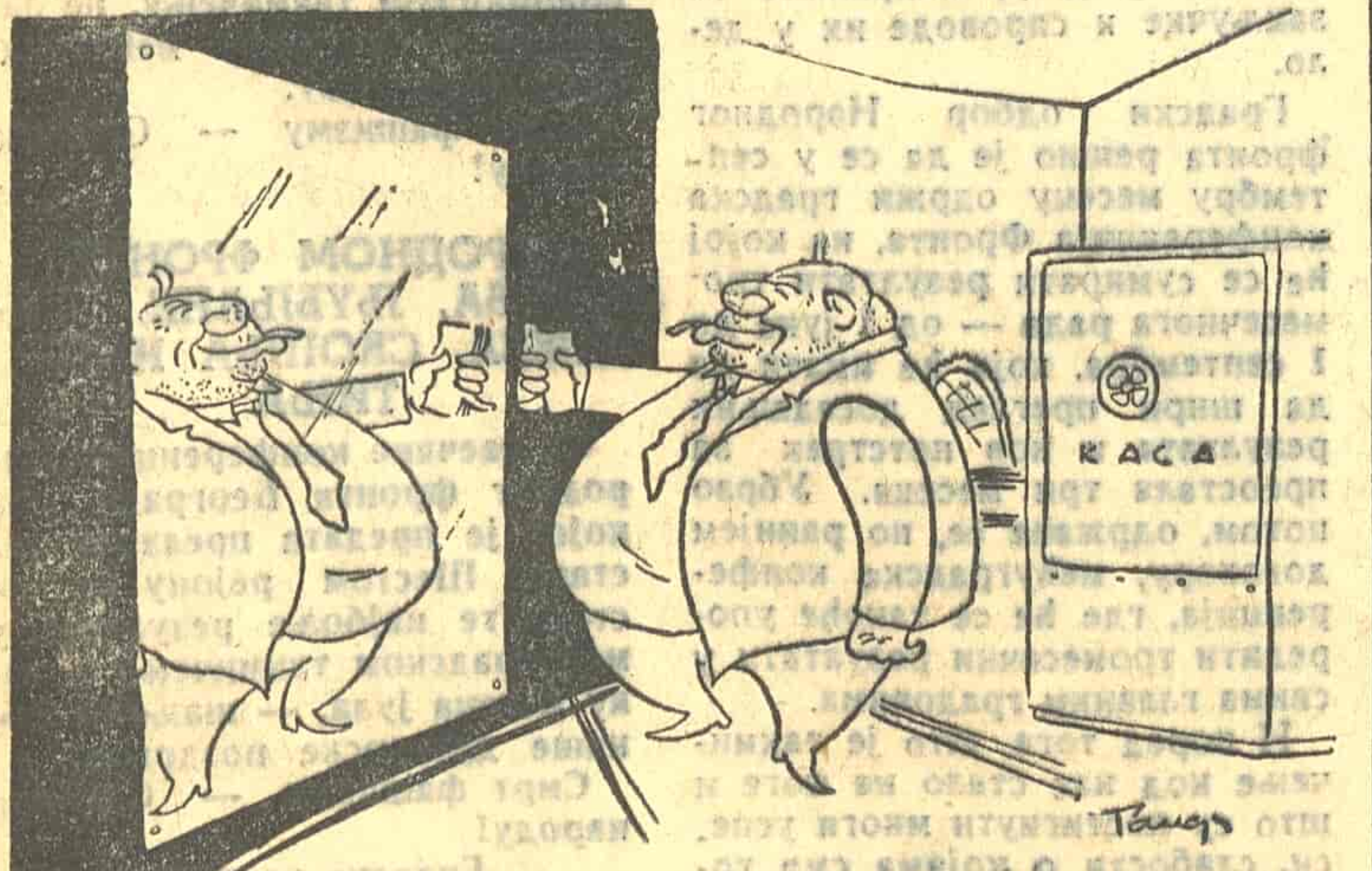
Из ових примера види се колико овакав став појединих кућевласника омета правилан развој радова на обнови станбених зграда и отежава напоре народних власти да се што пре реши овако важно питање које је од највећег интереса за све грађане Београда.

Из тих разлога питање обнове станбених зграда није само интерес појединача него питање општег значаја, Одбор за обнову станбених зграда мораће убудуће много енергичније да примењује законске одредбе и сам приступи задужењу и припремним радовима за обнову свих оштећених зграда чији власници нису те припреме до данас извршили.

Р. М. СТАНИЋ

Руководилац „велике вредности“

Претседник кожарске задруге „Колектив“ има месечну плату 10.000, 10.000 је доделио као претседник управе сам себи за репрезентацију, поред суме од 6.000 коју добија за прекорврмени рад у задрузи.

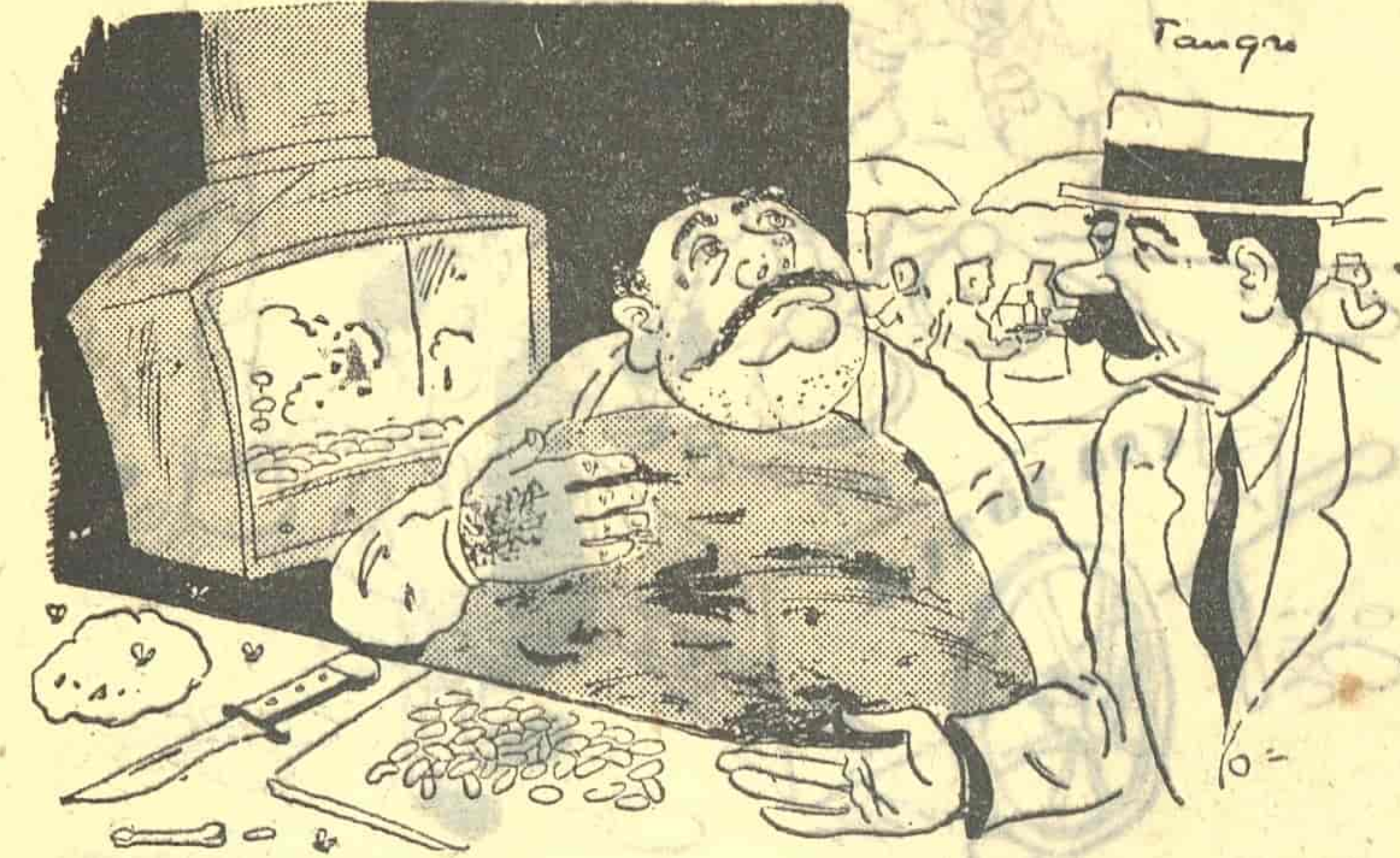

— Друже Давидовићу, изв одите, то је нама од нас у знак захвалности.

СТРУЧЊАК

Од килограма коњског меса може се направити само 50 ћевапчића.

(Уредба ИНО-а)

— Јесте ли чули, може се направити само 50 ћевапчића од киле меса! — Богами, ја својим стручним способностима могу да истерам и 80 комада.

ШТА НАРУШАВА ИЗГЛЕД НАШЕГА ГРАДА

Наш државни и привредни живот све више улази у фазу нормалног развика, што доказује привредна обнова и изградња како Београда тако и целе земље на свим пољима. Ова се обнова међутим не види по свим трговачким радњама у Београду где се још виде свежи трагови ратних последица, што није у складу са радним полетом наших народа на свим пољима обнове.

Као илустрацију ове навешћемо само неколико конкретних примера о изгледу трговачких радња у ужем центру града, којима у већини случајева недостају фирме намеште, не на одговарајућим местима, а понегде чак и излози налазе се у стању како је било 1944 године. Да се до данас није предузело баш ништа за отклањање овога види се по појединим радњама као што су: Марковић и Миленковић, Кнез Мих. 24, Јаролинек Кнез Михаилова 14, Мандић Лазар, Кнез Михаилова 13, Елијас и компанија Кнез Михаилова 33, у Кнез Михаиловој 33 трговина намештајем не види се уопште чија је, Југовић Милутин Кнез Михаилова 49, 7 Јула 22, 23, 26 немају никакве истакнуте фирме, у Васиной улици бр. 15 излог закован даскама, у Васиной ул. бр. 17 и 19 постоје старе гвожђарске порцеланске радње Браће Благојевића и Јовановића које својим изгледом претстављају право руголо. Заменим радња тзв. „Вереница“ у гао Браће Југовића и Стаљин, градске има изглед развалине. Овде је смо поменути један мали број оних радња најближих центру док их има и по осталим крајевима Београда и оних које гравитирају центру града. Власници ових радњи нису ни помислили бар на обнову својих радња како би им дали изглед онако како то доприноси културном трговцу, а са овим да би свој допринос штем циљу обнове. Није бољи случај ни са појединим задругама као што је случај са задругом „Солид“ у улици 7 Јула 38

и задругом „Будућност“ у Васиной ул. бр. 9 које су уместо фирме стоје истакнуте на одговарајућим местима, њихови називи малог формата истакнути су у излогу.

Овакво стање и спољни изглед извесног дела наших радњи није ни у каквом складу са ступњем наше обнове до које се је данас дошло. Потребно би било да наши трговци поклоне много више пажње естетском изгледу својих радњи, чиме ће улепшати и укупан изглед града.

J. ОПСЕНИЦА

Радови на асанацији Маринкове Баре

Насеље Маринкова Бара обично се узима за појам лега заразе и прљавштине. У пролеће и јесен, када ударе јаке кише, цео терен око улице Пеке Павловића и Ђакона Авакума преплави вода. Сем тога, у поменутом улици и улици Јаше Игњатовића, на више места изворе подземна вода, која због ниског положаја улица не може да утисне у поток.

Пре извесног времена почело се са исушењем Маринкове Баре. Као и приликом чишћења Мокролушког Потока, грађани Шестог рејона добровољним радом пружили су знатну помоћ. Ископан је канал — дубок један метар, а ширио 70 сантиметара, у дужини од 186 метара, у који треба да се положи бетонске трубе. Атмосферска и подземна вода сливаће се кроз решетке у канал, а затим отицају Мокролушким потоком који пролази уликом Стевана Првоуванчаога.

Упоредо са асанацијом Маринкове Баре обложиле се каменом дно и обала Мокролушког Потока, како би се онемогућило застој воде и прљавштине.

КОМУНАЛНИ ПРОБЛЕМИ Београда

ОСИГУРАН ЈЕ СМЕШТАЈ ЖИВОТНИХ НАМИРНИЦА У БЕОГРАДУ

Завршавају се радови на грађењу Гранатових магацина

После ослобођења, до данашњег дана, осећала се у Београду велика оскудица у магацинима за смештај поврћа, воћа и житарица. Силоса за чување пшенице и кукуруза уопште нема, тако да су у ту сврху служиле досада разне зграде, подруми и друге неподесне просторије по нашим надлештвима, фабрикама или просветним установама.

Једино могуће решење овог горућег питања, решење од кога уминомоме зависи редовно снабдевање Београда и чување намирница од квара, би-

би на неки начин што пре отклони недостатак просторија, отпочео градњу два велика магацина, једног на Железничкој станици изнад пешачког моста за Земун, и другог на Савском пристаништу код Царинарнице.

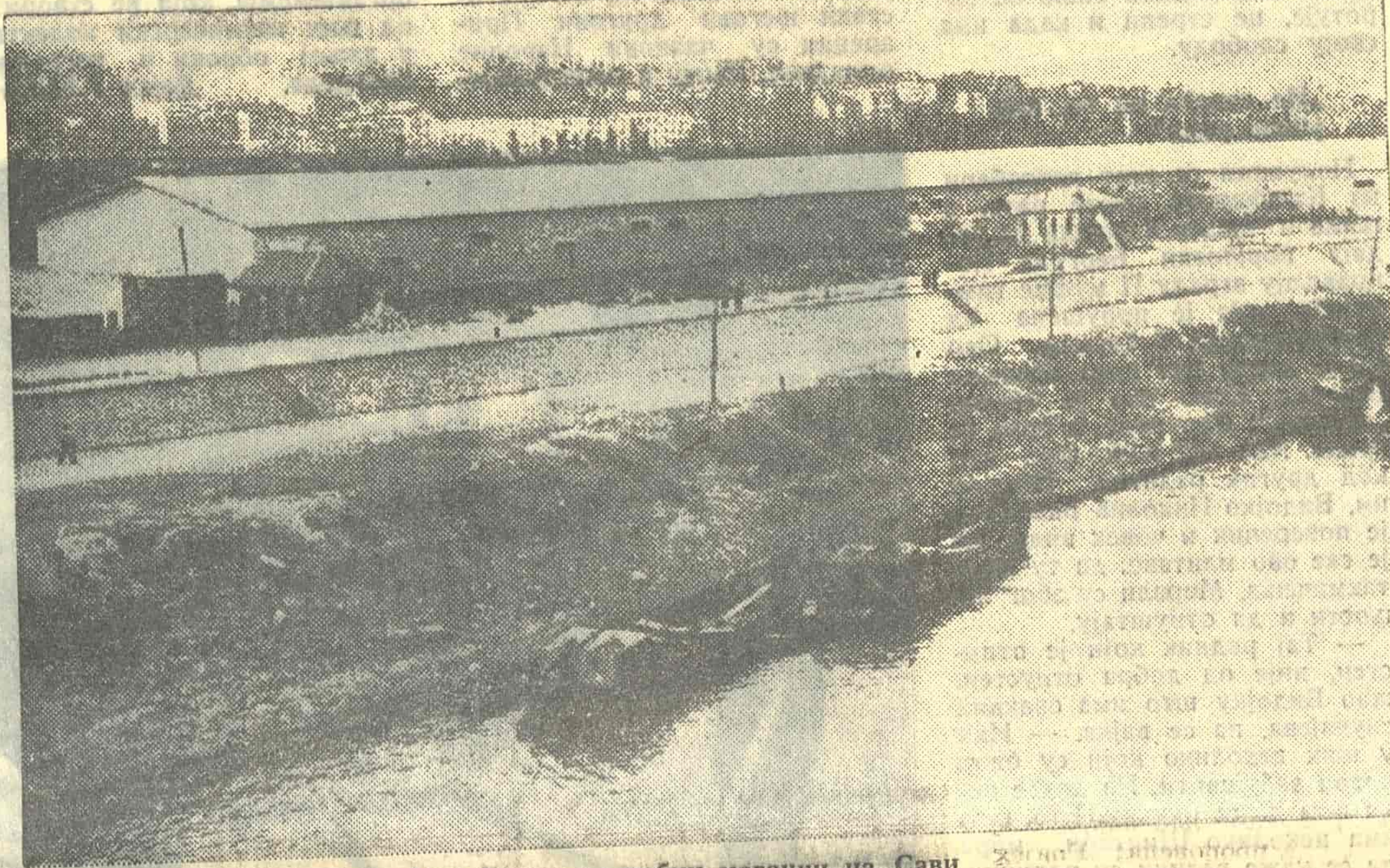
Радови на овим магацинима већ се приводе крају. Ради се калдрма и канцеларијске просторије које ће бити ван магацина и у којима ће постојати просторије за конференције и за одмор радника у зимским данима, када нису на послу.

Роба ће бити довозена у магацин железницом на за то

бављене и инсталиране машине, које ће омогућити што бржи рад при смештају и мерењу. Да не би било застоја у пословању, роба ће о једне стране магацина бити примана, а с друге издавана.

Магацини су грађени од цигле са бетонским подом, а покривени су цементно-азбестним плочицама, које служе у исто време као осигурање од пожара. Поред овога, у свим просторијама биће постављени апарати за гашење, а врата су такође заштићена азбестом.

Кроз неки дан роба ће моћи да буде смештена у магацине,

Нов Гранатов робни магацин на Сави

ло је: грађење нових магацина за смештај намирница.

Руководиоци „Гранапа“ предвидели су најпре грађење једног великог, централног магацина са силосним уређајима, хладњачама и специјалним просторијама за разне врсте намирница. Али, за градњу овако великог објекта, који би морао бити снабдевен свим врстама најмодернијим потребима, биле су потребне стручњаци, развијени планови, потпуно решено питање саобраћајних средстава и земљишта на коме би се магацин изградио. План за градњу оваквог магацина је у раду и данас се налази на свестраном испитивању и контроли стручњака.

За то време „Гранап“ је, да

саграђену рампу, а са стране пристаништа дизалице ће намирилице преносити из брода директно у просторије за смештај.

Дужина магацина код Железничке станице износи 220 метара, а ширина 20 метара. Магацин на Савском пристаништу је нешто мањи и дуг је 110 метара, док му је ширина иста као и код првог. Оба магацина моћи ће да приме заједно преко 1.000 вагона робе, чиме ће питање смештаја намирница за Београд, углавном, бити решено.

Магацини имају разна одељења за разну робу, тако да ће смештај робе бити специфичан. Неких специјалних уређаја неће бити, али су до-

чиме ће се омогућити потпуно растерећење разних магацина по вароши.

Али, да би посао у магацинима текао што правилније и да би они у потпуности одговорили сврси којој су намењени, потребно је да народне власти помогну руководство „Гранапа“ својом интервенцијом код надлештава, којима је дужност да омогуће брзо увођење телефона и електричних инсталација у просторије магацина, јер магацини оваквих размера морају бити снабдевени свим уређајима који ће да олакшају рад у њима.

B. B.

Интерес је свих грађана да штеде воду

Београдски водовод успео је да огромним залагањем и напором досада о-могући снабдевање града довољним количинама воде. Међутим, последњих дана јавила су се два узрока, која ће можда ометати „Бевод“ у редовном снабдевању водом. С једне стране све више водостање реке Саве омета правилан рад електропрени на каптажној инсталацији поред Обреновачког друма, која треба да даје око две трећине од укупне количине пијаће воде. С друге стране, у овим данима изузетне жеге, потрошња воде се знатно повећала. Тако се десило да су извесни делови града, такозване горње водоводне зоне, остали у крајним временским размацима без воде.

Да би се помогао „Бевод“ у његовим напорима да сви крајеви буду снабдевени најпотребнијим количинама воде док не прође ова дуготрајна врућина и суша, потребно је да грађанство спроведе што већу штедњу у потрошњи воде. Овај позив нарочито се односи на грађанство у доњим пределима града, околна Саве и Дунава која не оскудева у води и претерано је троши.

Нарочито треба посветити пажњу затварању slavina, и уколико су оне покварене те вода отиче, потребно их је одмах оправити. Затим, треба извршити и остале исправке на водоводним инсталацијама. Не треба отакати воду пре употребе у циљу да се добије хладнија, јер је вода лети по природи топла, тако да се точењем само узалудно троши. Заливање баште и вртова треба свести на најмању могућу меру. „Бевод“ се с правом нада и очекује да ће код грађанства наћи на потпуно разумеване и помоћ, јер је то у интересу свих грађана, како у здравственом тако и привредном.

КРАТКЕ КОМУНАЛНЕ ВЕСТИ

Одељење секретаријата ИНО-а упутило је Претседништву владе Народне Републике Србије предлог за образовање комисије која ће испитати границе атара града Београда и предложити Претседништву владе Народне Републике Србије да их достави Президијуму Скупштине народа ради усвајања.

Станбено одељење извршило исељење старана из кућа Кнегиње Љубице, како би се исти сачувао и оспособио за музеј.

У сагласности с Министарством просвете Србије, Просветно одељење утврдило каква ће се музеј у тој арази отворити, водени рачуна о његовој важности и корисности за Београд.

Извршни народни одбор Београда одлучио је да оснује Градску кројачку радоницу, која ће имати за дужност пружање кројачких услуга и делицијно снабдевање муштерија штофовима и кројачким прибором.

Све машине и инвентар досадашње кројачке радонице биће уступљени новооснованој Градској кројачкој радоници.

и повећање продукције медицинске индустрије за 85% у поређењу са предратним нивоом.

Остварење новог петогодишњег плана скончано је са великим тешкоћама услед дивљачких рушења, која су у више области Совјетског Савеза извршили за време рата немачки окупатори. Ипак је совјетска влада дала у новом петогодишњем плану величанствен програм брзог подизања материјалног и културног нивоа становништва. Совјетски народ одушевљено је дочекао тај програм и он ће безусловно бити извршен.

★ ЖИВОТ И РАД У СССР ★

Подизање материјалног и културног нивоа живота совјетских народа у новој „пјатилетки“

Нови петогодишњи план гарантује народима СССР потпуно обезбеђење радом свих демобилисаних из Прве, не армије и непрекидан пораст броја радника и службеника у народном газдинству — из године у годину. Исто тако нова „пјатилетка“ зајемчава повећање количине робе намењене становништву најмање за 30% у поређењу са предратним нивоом. Даље, укинуће се карте за предмете широке потрошње — делимично 1946, а потпуно 1947 године.

У току извршења петогодишњег плана биће успостављено и изграђено 85 милиона метара станбене површине у градовима и радничким насељима, а исто тако саградиће се 3.400.000 кућа по селима. Врло значајно обележје петогодишњег плана, које карактерише опште подизање материјалног нивоа живота совјетских народа, јесте пораст народног дохотка. Познато је да је у Совјетском Савезу цео народни дохотак намењен побољшању материјалног положаја народа и порасту про-

изводње у селу и граду. 1950 године народни дохотак СССР надмашиће више него за 30% цифру из 1940 године. За време рата, као што је познато, велики део народног дохотка трошен је на ратне потребе. Сада, по завршетку рата, и тај део народног дохотка може да буде упућен повећању резерви и потрошње у народном газдинству. Стога ће у току спровођења новог петогодишњег плана пораст потрошње артикала у најширим круговима становништва бити још бржи него пораст народног дохотка. 1950 године удео фонда потрошње у народном дохотку поћеће се на 73%.

У свим земљама ван граница Совјетског Савеза широки слојеви забринуту су после рата проблемом запослења, пошто демобилизација војске повећава понуду рада, а смањење војних расхода у тим земљама смањује и тражњу рада. Тај проблем не постоји у СССР, где је незапосленост једном за свагда ликвидирана још за време прве „пјатилетке“. Према новом петогоди-

шњем плану број радника и службеника у народном газдинству повећаће се сваке године за 1.250 хиљада људи.

У Совјетском Савезу зарада се утврђује у складу са количином утрошеног рада, трудбениковом квалификацијом и тежином рада који се извршује. Стога огроман програм подизања културно-техничког нивоа становништва СССР претставља уједино и темељ повећања његових прихода. Фонд зарада радника и службеника народног газдинства поћеће се 1950 године на 252 милијарде рубаља, према 162 милијарде рубаља, колико је износило 1940 године. При томе, просечна зарада радника и службеника повећаваће се напредо са повећањем и продуктивношћу рада, тако да ће 1950 године надмашити ниво постигнут 1940 за 48%.

Знатне инвестиције и велики део продукције тешке индустрије биће у току нове „пјатилетке“ упућен пољопривреди и оним индустријским гранама, које производе предмете широке потрошње. Захваљујући томе биће омогућено брзо повећање производње артикала намењених најширим круговима становништва.

1950 године прехранбена индустрија СССР израдиће 1.300.000 тона меса, 275.000 тона путера, 880.000 тона биљног уља, 2.400.000 тона шећера, 19.000.000 тона брашна. Лака индустрија даће преко пет милијарди метара памучних, вулених, ланених и свилених тканина, 530 милиона пари ча-

рапа и 240 милиона пари обуће.

Овај пораст прехранбене и лаке индустрије, која користи пољопривредне сировине, биће потпомогнут још бржим развојем других индустријских грана које производе артикле широке потрошње. Тако, на пример, продукција рибне индустрије биће повећана, у поређењу са предратном цифром, за 50%.

У свакој години нове „пјатилетке“ производња индустријских артикала за милијарду рубаља потрошња повећаваће се за 17% у поређењу са претходном годином. Тржишни фондови намирница биће 1950 године за 23% већи него 1940, а тржишни фондови индустријских артикала — за 36% већи. При томе, сви ће артикли постати приступачнији становништву пошто петогодишњи план предвиђа стално и доследно обарање цена свим врстама робе уз повећање зарада радника и службеника напредо са порастом продуктивности рада.

У области културне изградње петогодишњи план предвиђа је огроман програм. У тај програм спадају:

Успостављање и изградња школа у размерама које ће потпуно обезбедити опште и обавезно школовање деце почевши од седам година, како у граду, тако и на селу.

Широка организација школа за радничку и сеоску омладину у циљу школовања онога дела омладине, који за време Отаџбинског рата и услед при-

времене окупације низа совјетских области није могао да стекне нормално школско образовање.

Васпитање сирочади, која су изгубила родитеље у Отаџбинском рату, у дечјим домовима на рачун државе.

Широки развој делатности и повећање броја позоришта, бископа, клубова, библиотека и музеја.

Изградња, и то у великим размерама, научно-истраживачких института и експерименталних предузећа.

Проширење мреже болница, домовна одмора, санаторијума

Депутати Врховног совјета РСФСР за време одмора на заседању о петогодишњем плану.

Нова Београд

НА ГРАЂЕВИНСКИМ РАДИЛИШТИМА НИСУ ОРГАНИЗОВАНА ТАКМИЧЕЊА

Печалбари зидари — обнављају Београд

„Београд има око 35% синдикално неорганизованих радника, а од 5.000 радника, свега је 100 обухваћено културно-просветним радом. Грађевински радници нису чланови задруга, немају ни једну мензу, ни једно коначиште. На појединим радилиштима нису чак изабрани ни раднички повереници, нити проглашени ударници.“

(Из реферата о новембарском такмичењу Живорада Бурића, референта Главног одбора ЈСРПЈ на последњем заседању Главног одбора ЈСРПЈ).

Шест сати је. Завршио се рад на згради Средњо-техничке школе. Један за другим, кречљиви, запеклих усана, знојави, олабављеног тела силасе радници, зидари и мајстори са крова који завршавају. Журе, да се оперу. Вечераће, па што пре на спавање.

Тежак је био дан. Сунце је стално пржило и увек у теме. Осећали су људи просто да им ври мозак. Мешали су малтер, цигле су вукли на самарима уз стотине степеница, а мајстори горе брзо зидају. Вешти су они, што се каже „мајстори од заната“. Као да је нека несит ушла у њих, никада им није довољно цигала. Треба знати да су то Црнотравци и Пусторечани, људи који зидају све наше градове, који од одајкада и Београд граде. Ваљан рад за њих је питање чести. Кад се каже „ову кућу је градио Црнотравац“, онда је сигурно да је она солидна.

У соби двадесетак радника вечерају. Хлеб, лук и парадајз. Права печалбарска вечера. Једна група је отишла негде на Дунав у чорбациницу. Шта могу људи? Скоро су сви Пусторечани, једна породица, из једног села — Бојника, Уствари то је остатак села, јер је шест стотина окупатор стрељао. А ови су сви били у партизанима. Препричавају често догађаје из 1941, сећају се страшних дана, насиља четника, Немаца и бугарских фашиста. Цела Пуста Река била је „једна душа“. И овде су то. Бугаголик, снажнотруд, веселих очију, седамнаестогодишњи Стојадин Ђошић, оженио се чим се вратио из војске. Требало је подићи кућу и хранити двоје братовљевих сирочади која су једино остала жива од целе породице. Он носи по петнаест цигала (мало је ушинуо кичму) и његов мајстор никад не чека на материјал. Тежина је то. Свака цигла има по три, до четири, па и пет килограма. Хтео би са неким другом да се такмичи, али нико да му изиђе „на мегдан“.

Ветеран зидар

Секретар синдикалне подружнице предузећа „Градитељ“ ради на грађевини имања „Херцег-Босна“. Требало би да обилази седам радилишта међу којима и Техничку школу. А не може да стигне, млад је то човек. Он још не зна какви су задаци секретара подружнице. Конференције не може да одржава, јер се људи после рада расприште да траже коначишта. Обично спавају у рувенимама, или у неким ћумезима на периферији. Задовољан је са већином радника, само не може никакво подружницу боље да организује. Бивши косовски партизан Ибиш Асмон Мазлом (има и орден за храброст) и омладинца — гимназиста Београђанин окрећу чекр и дижу малтер на последњи спрат. Слажу се и воле као браћа. С таквим младинама могла би се чуда да почине. Али организација није уопште спроведена, нема такмичења, норма нигде није постављена. Изненадан брз рад, савладао је људе, тако да се у сезону ушло неспремно.

У Стаљинградској улици на грађевини II мушке гимназије, ради и стари мајстор Часлав Матић. Тешко да може да се

сети кад се родио, стар је он, преко шездесет, нити зна колико је кућа у Београду саградио. „Бејак добар зидар, али ми инжењери узеше посао, каже он. Шта могу кад се више не зидају мале куће, онакве из 1905, па и после ове повеће.“ Али за њега је опет добро, вредан је, умешан, има још чврсту руку, а плаћа се по заслуги. Када прођу радови, он покупи алатке и печалбу, па се враћа у своје планинско седење Калуђерово под Сувом Планином. Зна он како је живео пре, — мучно. Шеснаест сати је радио за четири гроша. После рата се организују, па почну да штрајују, а полиција по њима. И данас вуче три дубока очиљка од цигала којима су га засули жандарми приликом штрајка. Они окупе збор, а полиција баца сузавац. Сада више тога нема. Дошло је време кад радник више не сиротије, не стрепи и када има своју слободу.

„Не схваћа он то, али убаво ради“

Покупили се опет печалбари из Калуђерова после рата, с њима и Часлав и дошли да зидају порушени Београд. Поправљају зграду II мушке гимназије, која је порушена од бомбардовања 6 априла. Ово му је други пут како обнавља Београд. Само ово је некако „побоље“. Сви раде и брзо се гради. Али код њих, није као код других радника, Земљак им, Видојко Николић раднички је повереник и човек види да је све ово млитаво, да ту нема такмичења. Морали су због лењости и да отпуштају.

— Тај радник који је отпуштен, није од добра отпущен, као Видојку што има оваквих случајева, па се вајка. — Има у њих неколико који су били прави забушанти. На друге нема шта да се окукам. Ето, што има неколико Шиптари, мора да се каже велики су радници. Кад му кажеш да помогне, поломиће ноге. Нико нас не сили да радимо, инжењери су добри, али нешто не иде.

Ни Видојко не зна задатке радничких повереника. А најзадовољнији је са радницама. Вредне су и завршавају посао као њихови другови. Стефанија Пушић, млада Војвођанка и њена старија другарица Мила Максимовић одроњавају чеки-

њима малтер са зидова. Ударају снажно, непрестано, уједначено. У другим собама зидари већ малтеришу. Један постарији глача „пердашком“, други га задиркује да је претерао.

— Боље што је округлено, брани се и загледа свој рад. Кад прође мушица, да исече крива.

Наишао је благајник подружнице и дели чланске карте. Једно момче што је гурало колича, стаде и загледа карте.

— За какво чланске карте? Он мисли да су то легитимације за снабдевање.

— Синдикалне.

— А?

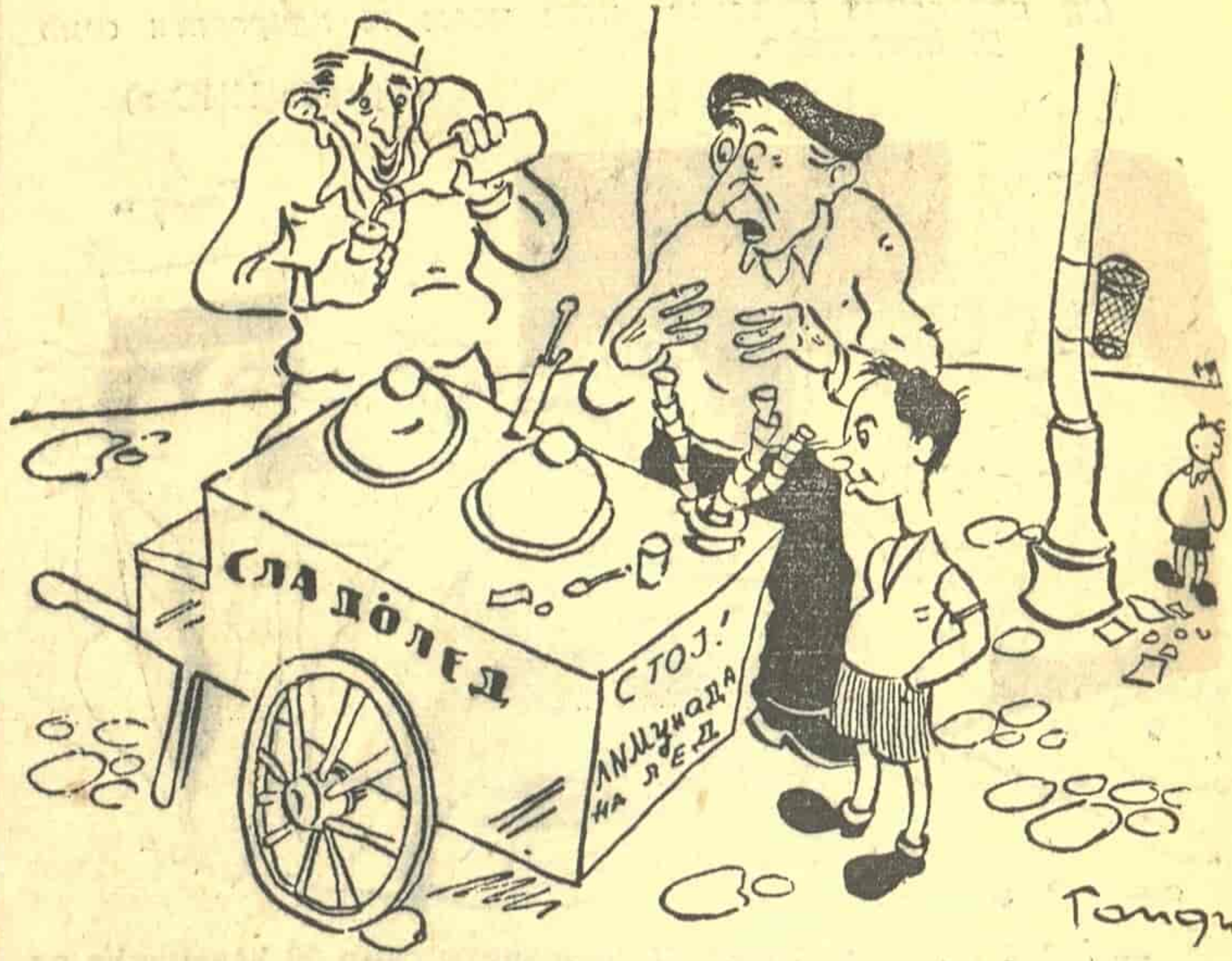
— Не схваћа он шта је то. Ете, слабо подразумева који није био радник. Али ради си убо.

Сви хвале омладинца Ашима Фериза да је добар и вредан радник. Не само он, него и остали његови другови Призренци су чланови Народне омладине. Имају и легитимаци-

Пред зградом II мушке у Стаљинградској улици печалбари мењају малтер

ИЗЛИШАН ПОСАО

— Па што не переш чашу?
— Иди бре, дваес' њих је данас из њу пило па ни реч да рекну...

Фронтотвци крипикују

Немаш „К“ карту — нећеш се грејати

То је био одговор шефа Отсека за снабдевање Градског народног одбора Земун. Када сам дошао код њега да тражим дупликат К-карте, рекавши да ју је жена нехотице спалила са осталим старим картама. Из Одељења ИНО-а града Београда добио сам обавештење да ми се дупликат карте може издати јер је претходна спаљена, с тим да се установи количина грева у мојој кући. Ово сам објаснио шефу Отсека за снабдевање, али он ми је само одговорио: „Нека ти карту да одељење, а ја не могу; ми смо предвидели планску расподелу грева, дупликат К-карте се не издаје.“

шеф Отсека за снабдевање ГНО-а Земуна? Милош УРОДА Морфрјева 126, Земун

Сада се питам како ћу решити проблем грева, према ми је Градска штедионица одобрила кредит за дрва. Ако је ове године предвиђена планска расподела грева по члановима и породицама, онда се надам да је ту обухваћена и моја породица и то значи да ће дрва која припадају мојој породици остати на стоваришту, а ја ћу са двоје мале деце ове зиме бити без дрва. Питам се ко има право: да ли Одељење ИНО-а града Београда или

ДЕЦА ПРОСЈАЦИ

Многа деца циганске народности појављују се на плажама, по улицама, кафанама и свим оним местима где има света, претстављајући пражу напаст за мирне грађане. Просјачење је једино занимање ових малишана.

Крајње је време да се о оваквој деци, о којој родитељи не воде рачуна, а често их и сами нагоне на такав рад, побрину народне власти и од њих однегуљу корисне чланове заједнице.

Новак ПУТНИК Чика Љубина бр. 10

ВЕЗАНА ТРГОВИНА

У малопродавници дувана у улици Краља Милана број 31, затражио сам пре неки дан да купим поштанске марке за писма. Малопродавац, седећи у киоску са две даме, одговорио ми је: »Имам марака али само са ковертом и папиром.« Рекло сам му да сам писмо већ затворио и онда сам добио кратак одговор: »Марака немам.« Нисам имао времена да се објашњавам са овим трговцем који држи поштанске марке

само за то да би уз њих могао грађанима да прода хартију и коверат. Знам да је оваква везана продаја забрањена. Органи народних власти треба да проконтролишу продавце који служе недозвољеним средствима да њих дошли до веће зараде.

Властимир СИМОНОВИЋ Шуматовачка 101

Бирократски поступак чиновнице у Изванредној комисији за аутомобилски саобраћај

У 9 часова, 12 овог месеца, у својству службеника за спољну службу „Технопромета“, донео сам писмо које је гласило на адресу „Изванредној комисији за аутомобилски саобраћај при Претседништву владе“. Прозлазећи ходником трећег спрата, поред канцеларије Секретаријата ИКАС-а, видећи врата отворена ушао сам са поздравом „Здраво“.

У канцеларији је изгледало као на састанку. Једна девојка је имала преко целог стола раширен папир, на коме је било распоређено као у гурманском ресторану: кајмака, саламе, парадајза, соли и хлеба.

Да не бих узнемиравао и покварно расположење ове ужине, пришао сам другарици за другим столом — Захији Софтић, која је разговарала са једним другом.

Упитао сам другарицу Софтић где се налази архива ИКАС-а. Она ми одмахнула руком, показујући према ходнику. Изашао сам у ходник да потражим архиву. Како је било више ходника у палати Министарства саобраћаја, нисам могао лако да пронађем архиву ИКАС-а. Поново сам се вратио у Секретаријат и упитао нељубазну девојку да ли она зна који је број архиве. Она ми је љутито одговорила:

— 532, и не гледајући ме, да не би морала прекинути свој започети разговор са другом.

На крају сам пронашао архиву, али су ми ту саопштили да они не примају пошту, већ Секретаријат. Био сам принуђен и по трећи пут да се вратим у Секретаријат и да узнемирим другарицу, која је гурмански мезетила, а Софтићевој да покварим пријатан разговор.

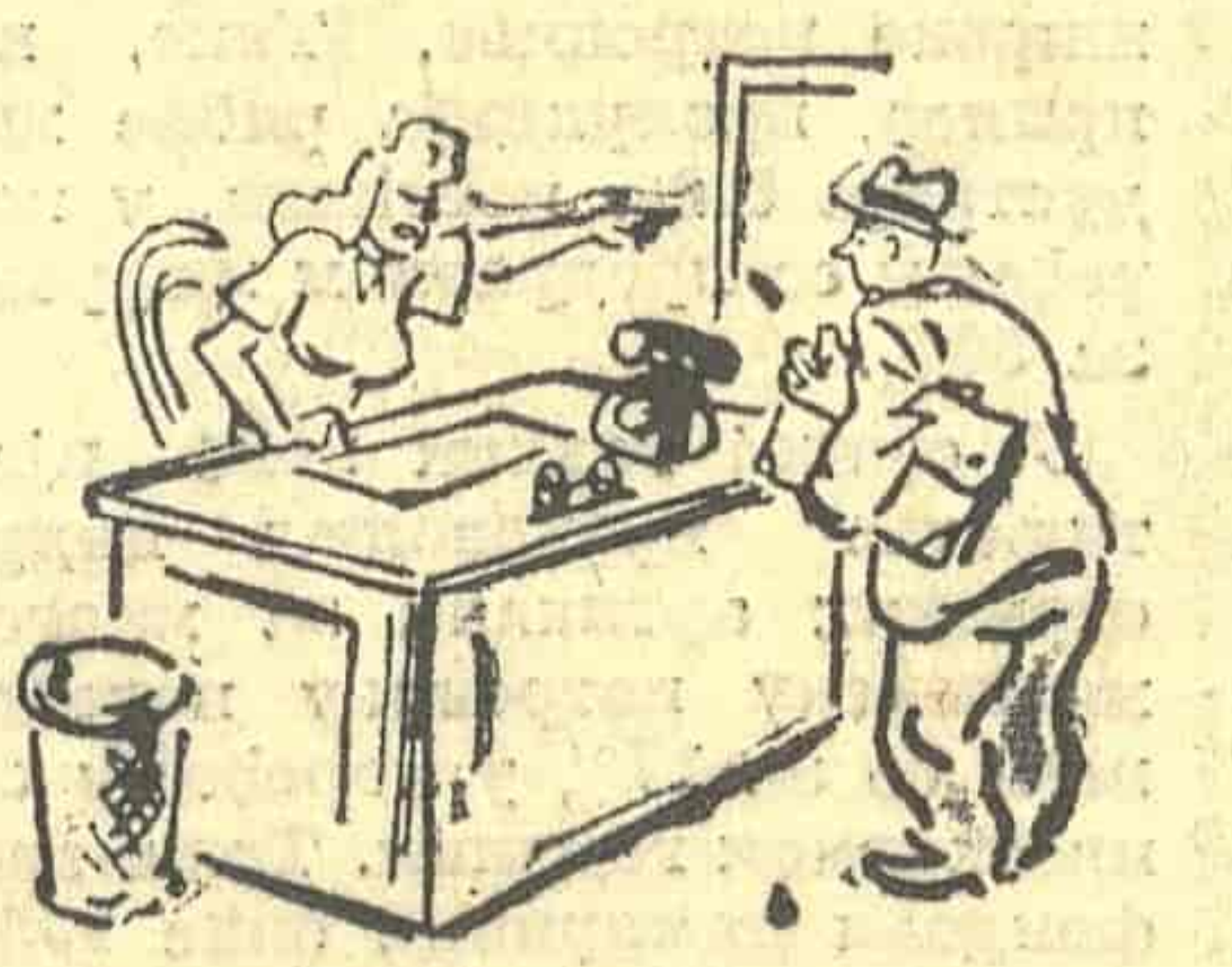
Када сам поново ушао, упитао сам зашто ми нису одмах

саопштили да се ту прима пошта, него су ме изложили непотребном шетању по ходнику и губљењу времена.

На ово, другарица Софтић им је врло дрско одговорила:

— Шта ја знам шта ће теби архива? а затим ми је на дрзак начин истргла из руку експедициону књигу, потписала пријем поште и још дрскијим тоном одговорила:

— Готов си, излази напоље!

Поновила је то више пута. — Другарице, је ли то ваше пословно држање?

Са тим речима напустио сам канцеларију.

Када сам изашао на ходник помислио сам да би било добро да о томе известим шефа персоналног одељења. Запитао сам једног другара у ходнику, где се он налази. Одговор је био:

— У Секретаријату.

На моју несрећу, морао сам и по четврти пут да уђем у канцеларију Секретаријата, али на моју срећу Софтићева није ту била, те ми се није могла глат догодити већа непријатност. Упитао сам друга, који је седео са столом и разговарао са другарицом која је гурмански мезетила, где се налази персоналца? Он ми је одговорио да је он лично. Када сам почео да му се жалим на груб поступак поменуто Софтић, ко-

ме је и он сам био присутан — он ми је одговорио:

— Па, друже, није ти ништа нарочито казала, сем да изађеш напоље.

Видећи да и код њега нисам нашао разумевања, затражио сам да ме приведу претседнику ИКАС-а.

Сада је дошла на ред и другарица која је мезетисала, окренула се према другару — персоналцу — и не престајући да жваће, рекла је:

— Немој да га пустиш!...

На моје даље наваљивање, да ме ипак одведу код претседника — да бар код њега нађем разумевање — персоналац је затражио од мене личну карту, затим отишао код претседника и довео једног друга, коме сам испричао догађај.

Комисија за формализам или бирократију

Зидари Крста Славковић, Јеремија Крстић и Макс Попов, који су запослени у другој секцији за одржавање пруге (станица Топчидер), жалели су се да им се не исплаћује правилно надница. Као квалификовани радници требало би да примају сатнину 16+1, а њима се исплаћује као неквалификованим 12.50+1 динар.

На захтев Савеза грађевинара да се исправи ово, јер је утрљено да су они одлични и квалификовани радници, шеф Друге секције за одржавање пруге одговорио је актом у коме у првом делу тумачи шта су квалификовани, полуквалификовани и неквалификовани радници, а затим цитира следеће: »Секција има списак свих радника и занатлија које је у

Поменути друг, наводно претседник, затражио ми је исто тако личну карту, записао моје име и оставио на сто Софтићеве и рекао:

— Када дође Софтић, ту је његово име...

Затим се окренуо према мени и запитао ме шта ја желим. Видећи да и ту нисам нашао разумевање, одговорио сам да тражим име другарице која се некоректно понашала према мени. Претседник ми је одговорио:

— Зове се Захија Софтић, а ти друге пази да не би направил још и већу грешку...

Сима ЦРЊАНСКИ, службеник Технопромета Нушићева бр. 17 Београд

У СУБОТУ ИЗЛАЗИ
НОВИ 55 БРОЈ ИЛУ-
СТРОВАНОГ ЛИСТА

„Луца“

ЦЕНА БРОЈУ 6 ДИН.

КУЛТУРНИ ЖИВОТ

ДА СЕ НЕ СТАНЕ НА ПОЛА ПУТА...

У СЕПТЕМБРУ ТРЕБА ДА ПОЧНУ НАШИ ПРОСВЕТНИ ТЕЧАЈЕВИ

Потреба за вишим просветним тецајевима, на којима би описмени људи могли добити знање из најосновнијих области природних наука, земљописа, граматике и рачуна — веома је велика. Тецајеви такве врсте одржавани су у прошлој школској години и на њима је било обухваћено 688 људи. Међутим, тај број показује колико ови тецајеви нису били масовни и због чега би требало више просветне тецајеви и боље организирати и успешније агитовати о значају самних тецајева.

Постоји велики број људи који немају пуну основну школу или су недовољно писмени. На вишим просветним тецајевима треба обухватити полуписмене људе и оне с несигурним знањима, треба обухватити и све оне који су досада завршили аналфабетске тецајеви. Само број тецајаша са аналфабетских курсева из прошле сезоне износи 1919, не рачунајући и грађане који су још раније завршили аналфабетски тецај. Према овоме се види да би виши просветни тецајеви могли бити масовно посещени. Али да би се успело у томе, потребно је обратити више пажње агитацији и правилно извршити попис људи, који би хтели да слушају више просветне тецајева. За овај посао

треба да се ангажују све антифашистичке организације, да преко предавања, објашњавања и тумачења о значају виших просветних тецајева, докажу великом броју људи колико користи могу они имати од оваквих курсева. Врло често наше масовне организације су олако схватале овакве задатке, свршавале их узгред, поред других послова, и сматрале су да је то довољно. Зато, да би се објаснио значај учења које треба да захвати целу нашу земљу, у тумачењу треба унети много брже, такта и снаге жљивости. А то је важан и велики задатак који се поставља пред активисте.

Требало би да синдикалне подружнице поведу рачуна о радницима, фабрикама и предузећима, да се агитацијом убеди сваки намештени коме је потребан виши просветни курс. Исто тако и сви активисти по насељима треба да се прихвате овога задатка што брже, како би се углавном свршио попис до септембра, када ће и отпочети с радом виши просветни тецајеви по свим рејонима.

Од успешне агитације и пописа у току августа зависи колико ће масовно учествовати грађани на вишим просветним тецајевима у Београду.

УОЧИ ПРОСЛАВЕ

СВЕТОЗАР МАРКОВИЋ У БЕОГРАДСКОЈ ГИМНАЗИЈИ

Када је 1860 године дошао Светозар Марковић у Београд да пројектује школовање у седморазредној гимназији, духовни живот у гимназији је био много развијенији него у Крагујевцу, одакле је он дошао. Несумњиво да је то морало утицати на Светозара Марковића.

У то време у гимназији професори су били духовни господари над својим ученицима, прави схоластици, уносили у своје општење са ђацима бруталност и малтретирање, које је ишло до мучења. Касније Светозар Марковић о свему томе пише у чланку „Како су нас васпитавали“.

У таквој тешкој атмосфери Светозар Марковић је сачувао свежину духа и чврстину.

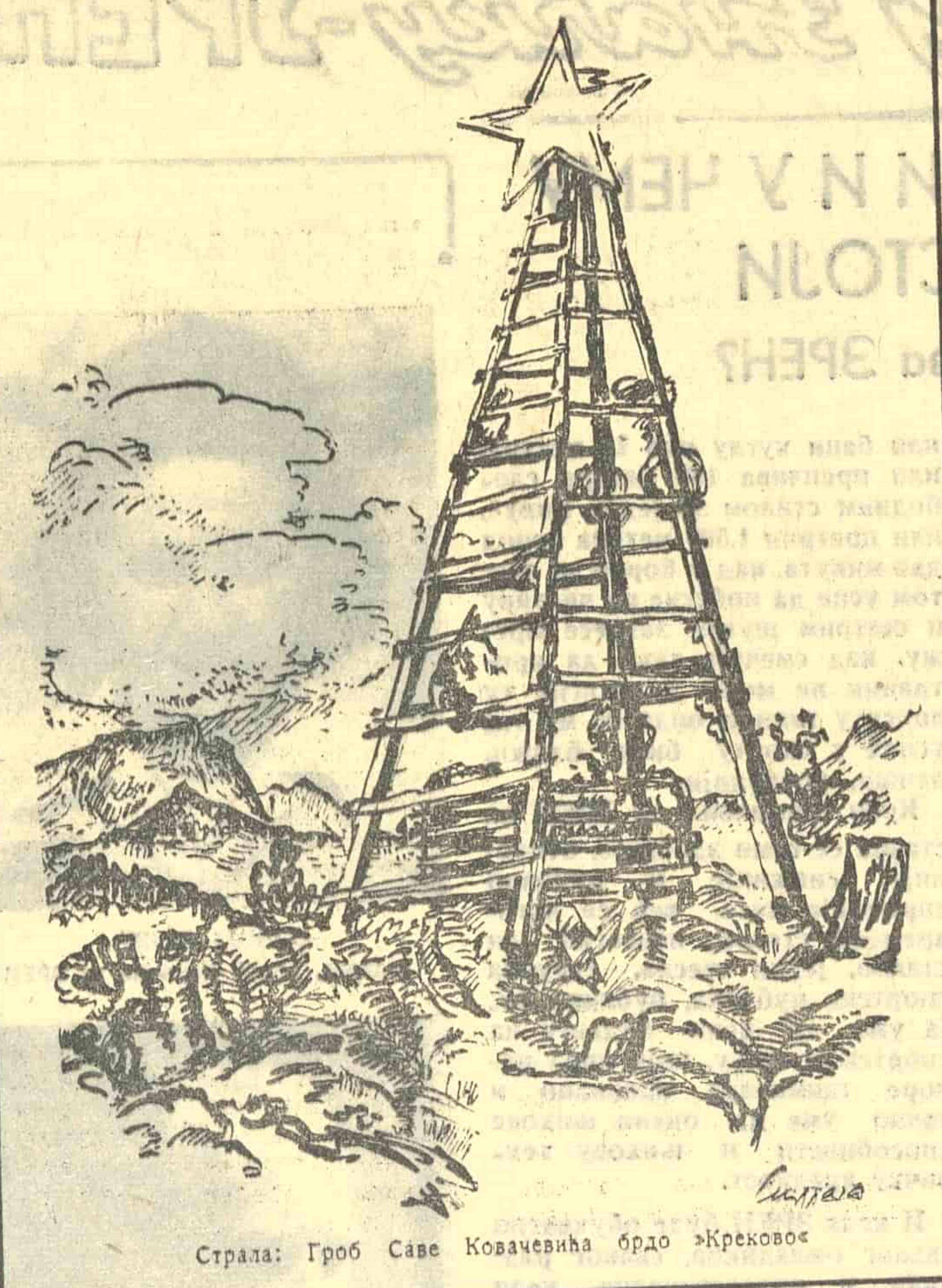
На другој страни, код ђака се развија велико одушевљење за поезију, реторику, појављује се стогина стихотворца, литерарне дружине постају књижевне вестнице, ничу књижевни листови који се плаве ђачким радницама. Романтичарски покрет седамдесетих година захвата дубоко наше интелектуалце, а по највише ђаке. Та књижевна зараза прешла је са лица на лица на гимназију, у којој је учио Светозар Марковић.

У таквој ситуацији која је завладала у београдској гимназији, када се писале песме о вину и љубави, Светозар Марковић је успео да сачува у себи критичност. Када намења да драматизује „Чича Топину кољубу“, он је далеко напреднији од свих.

Светозар Марковић на свом школовању у гимназији чита стално, позајмљује књиге из Народне библиотеке, и како он каже, читао је све што му је „потпаљено под руку“. Он чита часописе „Шумадинка“, „Полудневак“ и „Седмице“, а од књига Ла Фонтена, Жорж Сандова, Евжена Сија, Александра Дима, Шилера и Шекспира. Али навикувши се на авантуристичке романе, он нема стрпљења да чита Дикенса и Текерија.

За време школовања у гимназији, другови Светозара Марковића су били Владимир Васић, песник, Владан Ђорђевић, Лазар Докић, касније професор Велике школе и Настиас Петровић, писац француско-српског речника. У учењу Светозар Марковић је био један од најбољих ђака. Године 1863 Светозар Марковић је свршио гимназију са општом оценом 5.

Са јосеће наших уметника месцима IV и V офанзиве.

Страла: Гроб Саве Ковачевића брдо „Крековос“

Чувајмо клавире које имамо

Уметност данас није својина повлашћених, већ сопственост целог народа.

За сваку озбиљну уметничку приредбу неопходан је клавир. Многе наше народне организације имају у својим просторијама сопствене клавире, а већи број клавире је додељен појединим организацијама. Међутим, ми који учествујемо у уметничким извођењима, више смо пута били у врло тешком положају, јер смо на местима, где је требало одржати концерт, налазили на клавире у невероватно запустелом стању. Клавире су потпуно ратификовани, са поквареним педалим, без пулта, а у многим се налази море прашине, мољаца и пикаваца.

Треба скренути пажњу чуварима просторија Фронта и фабрика, у којима има клавир, да ми данас немамо ни једну фабрику клавире и да ћемо морати дужи време да се служимо оним клавирима које сада имамо. Зато их треба чувати. Клавире не треба премештати често са једног места на друго, треба их чистити и држати затворене, а преко лата стављати у клавире нафталин или неко друго средство, које ће да спречи размножавање инсеката у њему.

Без веће пажње и чувања клавире биће онемогућен правilan развој музичке културе у народу, и поред добре воље и свести наших уметника. Зато, чувајмо клавире које сада имамо.

Ал. БУТАКОВ

НОВЕ КЊИГЕ

„Јежева“ библиотечка

Или у најдриним данима рата, између најкриваних офанзива надмоћнога непријатеља, није међу партизанима умукнуо смех. Певали су се шаљиви стихови, онај чувени „Партизански варабац“, певале су у колу шаке, излазило је и другим шаљивим извођењима чак и „Јеже“ на фронту. Јер је сваки борац носно у своме срцу верујући и наду у светле дане. Смех је подизао дух, смех је бодрно на борбу.

Ишла је прва књига у овој серији „Свети митарци“ и друге приче од Бранка Ђокића, који је овом збирком доказао да је спектар његовог књижевног стварања веома разнобојан, али да су му све боје лепе: почевши од песме која мачи сузе, па до приче која зацељује.

Као даље књиге, спрема „Јеже“ чувени роман Иво и Петрова „Дванаест столица“, затим антологију „Знајеш шаљивих песама“, приче Марка Твена, Катајева, Чапека, Домановића, Нушића и друге наше и стране хумористе и сатиричаре.

Свака је књига лепо илустрована, умукно опремљена, а по цени приступачна.

„Непријатељи“ од Горкога на београдској позорници

Редитељ Раша Плаовић са члановима позоршта на првој проби „Непријатељи“

Максим Горки написао је „Непријатеље“ 1906 године одмах после грађанске револуције 1905 године. У овој драми штртини уочи империјалистичке борба која избија у својој оштрини уочи империјалистичког рата, када се грађанска класа у царској Русији грчевито држала својих позиција. Драма се одликује изванредним богатствима типова, психологијом и драматичношћу, тако да је њено извођење везано с великим напорима. „Непријатељи“, иако су написани 1906 године, извођени су тек после октобарске револуције.

„Непријатеље“ постављају ових дана на београдској позорници редитељи Плаовић и Клајн.

У разговору с Рашом Плаовићем сазнајемо да су деvede. сет дана радили редитељски обрађујући само дело. За овакав

велики и обилан рад режисери су били инспирисани величником песничкога дела и његовим значајем у односу на данашње великим напорима. „Непријатеље“ обрађивање се на потпуно нов начин који до данас није познат на београдској позорници. Редитељи су изградиле план-књигу са психолошким детаљима сваке улоге и у томе су били руковођени системом Станиславског. Нарочита је новина и за глумце и за режисере пут којим се пошло у тумачењу улога.

Дело је врло тешко за извођење, те су управа, глумци и редитељи врло савесно уложили све уметничке и материјалне способности да дају одговарајући оквир, великој драми која заслужује велики социјални песник Максим Горки. Рад на припремању драме „Непријатељи“ је почео и обећава успеха.

Ласкерова мајсторска титула

Дугогодишњи светски првак др Ласкер, који је шампионат држао од 1894 до 1921 године, на необичан начин је дошао до мајсторске титуле. На савезном турниру 1889 у Бреслави имао је за противнике старије играче од себе и са далеко више рутине. У последњој партији, судбоносној за прво место и титулу мајстора, Ласкер је у борби са главним кокурентом изгубио пешака, што је требало да одлучи. Његов партнер са слободним пешаком морао је у завршници неминовно да победи. Партија је била прекинута и код је издубећ дана пројужена, погрешно је постављена позиција без тога одлучујућег пешака. Ово нико није приметио. Благотворно погрешно постављеном положају Ласкер је добио ову партију, а тиме и титулу мајстора. Касније је, анализирајући изгубљену партију, његов противник видео шта је рађено. Рекламирао је и тражио да се поновно игра наставак и стави онај слободни пешак на табу. Међутим, по ондашњим правилима та касна рекампација није могла бити уважена. Тако се срећно наследила дру Ласкеру већ у првим данима шаховске каријере. Нема сумње да би се Ласкер, с обзиром на своју снагу у шахи, већ издубе године пробио у мајсторе, али је орачу његов пут ка светском првенству убозан.

Занимљив случај десно се у партији др Трифуновић — Кенинг на турниру у Ротшиној Слатини 1937 године. Трифуновић је вавредно водио отварање, надиграо противника и дошао у добивену позицију. Међутим, он тада још ни приближно није био прецизан у игри као данас. Начинио је изненада грубу грешку и упростио добивену позицију. Ипак је и даље давао отпор, те је у одређено време партија прекинута. Пред наставак Кенинг је у победничком одушевљењу сам узео да успостави положај на таби. Одједном је нестало његовог победничког осмеха. Запрвено се и

Некадашњи светски првак др Ласкер (према једној московској карикатури)

почео да клати лево ногу испод столице као штетливу на часовнику, што је код њега увек био знак да је положај критичан. Смешак је сада прешао на лице његовог партнера. Дуго и дуго је Кенинг размисљао. Грашке знаја појавиле су се на његовом лицу. Одједном се тргао, забележао коверат на коме је био забележен положај у прекиду и ње свег гласа викнуо вођу турнира, мајстора Владимира Вуковића: — Ја протестујем! Ово није положај из прекида! — Боља турнира се изненадо: — Како да то није положај? Па ви сте сами постављали фигуру! — Тада се умешао др Трифуновић: — Тачно је да положај није исправно постављен. Међутим наместо га је сам Кенинг, али на своју штету. Ставио је пешаке за један ред ниже, после чега уместо да добија, он губи. Шаке ради то сам пренузео и дустно противника да се озноји. Не мислим да наставак и гру, већ предајем партију, иако противник није заслужио да је добије.

КО ЋЕ ПОБЕДИТИ У ГРОНИНГЕНУ

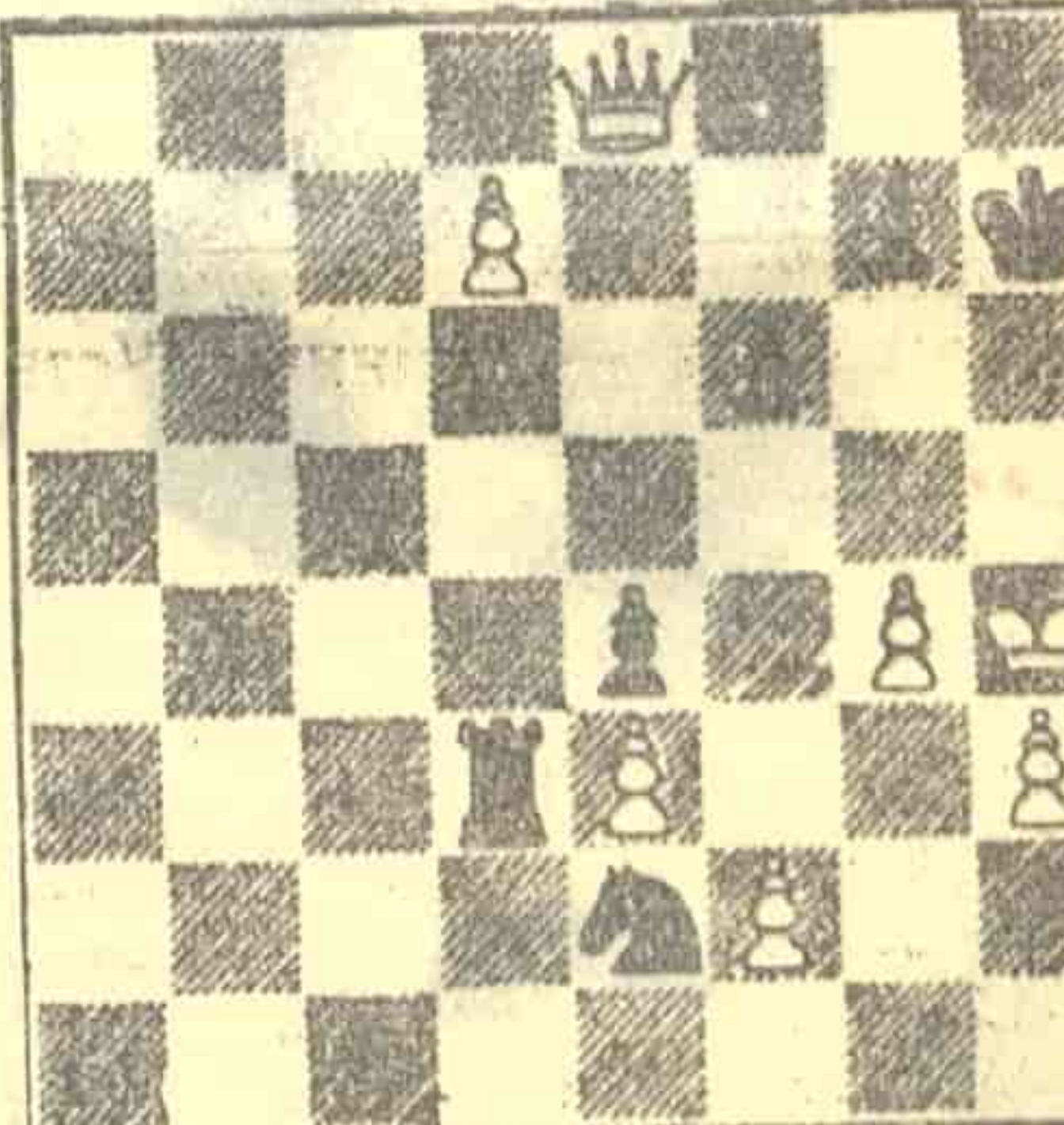
Паза је одлука да се у јуну 1947 одигра у холандском морском купалишту Нордвјику турнир осморице најбољих светских мајстора. Учествоваће четворица великих мајстора СССР-а, два Американаца, бивши светски првак др Еве, затим један мајстор који се буде нарочито истакло било на турниру у Гронингену било на турниру у Прагу, који ће се одиграти у октобру ове године.

Одлазак бившег светског првака др Еве у Москву као и споразум у Винтертуру уродили су пуним плодом. Резултат тога је да петорица великих светских мајстора учествују на интернационалном турниру у Гронингену у Холандији. То су Ботвиник, Сислов, Котов, Флор и Белоселски. Тај турнир трајаће до 6 септембра и има укупно двадесет учесника. Играју још Југословен др Видмар, Чех Котнауер, Американици Дењкер и Х. Штајнер, Канађанин Јановски, Аргентинци Гимар и Најтофф, Французи Тартаковер и Бернштајн, Швајцарци Кристоф, Махар Сабо, бивши светски првак др Еве и Белгијанац О'Кели. Очекује се да ће се главна борба водити између Ботвиника и Еве, али изненађења са друге стране нису искључена.

КОЛИКО ПУТА СЕ МОЖЕ НУДИТИ РЕМИ

На неким турнирима уноси се у правилник да играч у току партије само једаред може свој противника понудити реми. Ако предлог не буде узавео, исти играч нема више права да даје чини понуде. Ко није упућен у турнирски живот, можда ће се чудити свој одредби, али је она потпуно умесна. Понеки играч, када дође

Проблем број 21 НЕОБИЧАН ЗАВРШЕТАК ЈЕДНЕ ПАРТИЈЕ

Шах, као игра неограничених могућности, у партијама често пута даје занимљиве обрте и завршетке. Због тога и у добивеној позицији треба се чувати изненађења. Класичан пример за то пружа партија Блок — Федерхоф са једног холандског турнира.

За белог је најједноставније да пројуджи са 1. g4-g5. Међутим, осећајући се сигурним победником, он је извезо још једну крашњу, после чега је наступила катастрофа:

1) d7—d8? 2) g7—g5+; 3) Kh4—h5 Se2—f4; 4) e3—f4 Td3—h3 mat.

УКРИПТЕ РЕМИ

Хоризонтално:

- 1) шуштање, ружа (тур.); 2) свеза, река у Србији, скраћеница за једну омладинску организацију, свеза; 3) поз. казна заменица, мера за погрешну, прозорско стакло, прекоревале, позлазени свет, место у Србији; 4) стара мера за запремину, титула нижих турских чиновника, део зграде, река у СССР, лична заменица; 5) улога, сродничка линија, варош у Румунији, нарт; 6) мотор, земљиште које припада једној општини, река у Француској, река у Црној Гори; 7) велика морска риба, планина у Тесалији, временски отек, врста коже, гњев; 8) два различита сугласника, лична заменица, бугарско име, вредност ствари изражена у новцу, предлог, лична заменица; 9) предлог, стил, срж саро-палме, предлог; 10) необуван, дубоки мушки глас.

Вертикално:

- 1) планина у Босни, хранљива материја; 2) предлог, чуло вида, фудбалска јединица, предлог; 3) лична заменица, прибор за рад, нишњаци нашег министра спољних послова; 4) хемиска ознака за баријум, мера за површину, злато (франц.); 5) врста величког папагала, лична заменица; 6) француско слово, орган Народне фронте Србије, запрежни прибор; 7) слова, советска обавештајна агенција; 8) сугласник, предлог, узвик; 9) велар и расположен; 10) свеза, и сугласник и самогласник; 11) удар; 12) предлог, грчко слово, узвик; 13) лирска похвална песма, варошица у северној Далмацији; 14) једна скраћеница, лежиште умрлог пре сахране, првак; 15) место у Француској; женско име; 16) предлог, нишњаци једног хрватског песника; два сугласника; 17) нишњаци знаменитог српског песника, острво у Јадранском Мору, река у Сибиру; 18) предлог, река у Босни, танка провидна материја којом се покривају једна скраћеница.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

- Хоризонтално:
- 1) НЕП, степен, Буг, Сем; 2) Кох, шор, том, кап; 3) лан, нула, Кун; 4) ној, ге, аоб; 5) ауна, мрс; 6) ехо, трем; 7) ела, пи, наш; 8) ира, Дуга, јак; 9) ова, ран, алт, лов; 10) ИНО, јон, крава, Бор.

- Вертикално:
- 1) и, ц; 2) ЕК (Едвард Кардељ), он; 3) пол, Ило; 4) хан, ера; 5) с, нове, ла; 6) т ш, Јуха, ро; 7) Еон, но, дан; 8) пруга, пун, к; 9) а, тле, тигар; 10) боа, М. Р. (Милан Ракић), ала; 11) ум, ЗРЕН, Т. В. (Тодор Вукосиновић); 12) г, Космај, а; 13) куб, шал; 14) сан, коб; 15) еп, во; 16) њ, р.

Хор и фолклорна група „Абрашевић“ на летњој позорници III рејона

Прошле недеље на летњој позорници Трећег рејона културно друштво „Абрашевић“ појавило се са својом фолклорном екипом и хором. Била је то нека врста генералне пробе уочи поласка за Македонију.

Програм фолклорне групе је састављен углавном од српских кола, затим од стилизованих македонских и хрватских игара. По солидној припреми и уграности читаве екипе, фолклорна група „Абрашевић“ је успела у јединствену групу, која је успела да савлада огромно богатство материјала наших кола. Поред тога, у разноликости игара, често у игарама које су нарочито сличне као српска кола, група је умела да изабере сваке главне моменте и фигуре и да их убедљиво и уметнички истакне. Са их убедљиво и уметнички истакне. Са овим одликама фолклорна екипа „Абрашевић“ успеће да претстави наш фолклор у Македонији, а једна од истакне са колико бржину, а да иста група прихватила рада на играма Македоније и других народа Југославије.

Хор Абрашевића је лепом техником и великим гласовним богатством дао низ песама, међу којима је песму „Мост“ од Логара, у којој је хор показао највише складу.

где је створено и како је поникло. Многа кола, која се одликују бројношћу играча, потребно је изводити са више склада и стилизовано их обрађивати. Можда би било потребно да фолклорне екипе, као и екипа „Абрашевић“, у свом даљем раду ивентивније прилазе обрађивању српских кола и да уз помоћ стручњака и балет-мајстора стварају нов начин тумачења и изнају у српском фолклору још много дивних фигура и сложенијих музичких тактова која до данас нису истакнути. То треба да постане и нова форма рада свих фолклорних група у Београду.

На рушевинама дижу се школе

И предња зграда Коларчевог универзитета и суседна зграда Београдског универзитета, обе упаљене од Немана када их је при повлачењу обузео немощан бес, оправљају се сада, да поново послуже својој племенитој намени.

Друга мушка београдска гимназија, коју су срушиле већ прве бомбе бачене мучки у седам часова изјутра 6 априла 1941, такође се опоравља. Вредни и добронамерни грађани Другог рејона раскрчили су те рушевине, а сада мајстори са својим радницима и шегртима дижу већ зид за зидом. У ма дижу на овим рушевинама скоро ће на овим рушевинама отети бити школа, у којој ће жуборити весели ђачки жагор.

Томашење
За физкултурну значку ЗРЕН

За наше најмлађе
Одистинска прича

СТАРИ ПОЗНАНИЦИ...

МАРИЈА РАДОСАВЉЕВИЋ, вишеструка првакиња Србије

ДАВОР МАРЧЕЉА, наш најбољи десетобојца

ВАРМУЖА, млада талентована лакоатлетичарка

ЉУБИША РАДОВАНОВИЋ, најбољи играч тениса у Србији

ИВАНКА ЉУБОЈЕВА, сестрана лакоатлетичарка из Новог Сада

ЧЕМУ СЛУЖИ И У ЧЕМУ СЕ САСТОЈИ ТАКМИЧЕЊЕ ЗА ЗРЕН?

Чему служи и у чему се састоји такмичење за ЗРЕН? Ова питања чују се на многим конференцијама и састанцима у вези са такмичењем, које се већ одвија и које је обухватило широке народне масе.

ЗРЕН, што значи „За Републику — напред!“, служи појединцу, а кроз њега народу и држави, дакле, општој заједници. Циљ је овог такмичења да појединац кроз телесно вежбање и ненапоран тренинг, али систематски и стално, ојача, очврсне, постане здравији, да се припреми физички и духовно за рад, да је способан за обављање свих задатака, да га припреми и оспособи за одбрану домовине.

У овом такмичењу уједињене су најлепше особине: љубав према народу и домовини, смелост и храброст, упорност и издржљивост и снага.

Многи су се од нас бавили спортом, овом или оном дисциплином, али углавном у млађим годинама. Доцније, у зрелије доба, наше интересовање за спорт или сасвим ишчезне или се сведе на посеивање спортских такмичења, или на рад у каквој физкултурној организацији. Наше тело захтева, међутим, вежбање. Кроз вежбање оно постаје отпорније и чвршће, способније за сваки рад. Извежбано тело лакше подноси све напоре, умор, отпорније је према болестима. Спорт окрепљује и духовно, ствара боље расположење, чини нас ведријим и веселијим.

Такмичење за ЗРЕН треба опет да нас врати спорту, да подржава у нама склоност ка телесном вежбању и то кроз такмичење, које изазива борбеност и жељу за напретком, за побољшање сопствене физичке кондиције. Кроз ЗРЕН, у такмичењу са себи равнима, са својим вршњацима, ми ћемо опет осетити све лепоте спортске борбе и спортског заноса. Пливалиште, игралиште, дворана за вежбе, брда и друмови — све то постаје сасвим друкчије кроз спортску призму, изазива у нама ведрину и задовољства једнака онима из најлепших, најмлађих дана.

Вратити се телесном вежбању и спортским играма — то је тежња ЗРЕНА, али на један постепени и свестран начин. Резултати постављени као норме у овом такмичењу, такви су да се не могу постићи без вежбања, а постижу се необично лако ако се тренингу посвети бар мало времена. Циљ је, дакле, да се појединац доведе на спортске терене, да посвети један део свога слободног времена великом задовољству које спорт пружа.

Многи од нас уживају да прате фудбалске утакмице, друге опет привлаче више лака атлетика или тенис, пливање или који било други спорт. Заиста је велико задовољство пратити борбу извежбаних младих људи, талентованих и технички спремих, пуних снаге, борбености и пожртвовања. Али је још веће задовољство пратити спортску борбу и преживљавање је истовремено кроз сопствене напоре и покушаје у тој спортској дисциплини, кад осетимо задовољство које пружа осећање контроле сопственог тела и мишића, онда ће сваки од нас више да цени све што се постигне на спортском игралишту. Кад неко покуша да скаче увис, или да баца куглу, или да плива, да трчи, игра фудбал или тенис, онда кад такмичар на утакмици прескочи висину од 180 сантиметра,

или баца куглу око 15 метара, или преплива 100 метара слободним стилем за један минут, или претрчи 1.500 метара испод два минута, кад у борби за лоптом успе да побегне на чистину и оштрим шутем затресе мрежу, кад смечује тако да противник не може да стигне ту лопту у тенису, онда ће му тај успех у спорту бити ближи, лепши, потпунији.

Кроз такмичење за ЗРЕН не ствара се само здравије, отпорније, снажније и духовно спремије масе, већ се истовремено ствара, неосетно али стално, једна свесна, стручна спортска публика, публика која уме да цени подвиге на спортском пољу, која кроз напоре такмичара правилно и тачно уме да оцени њихове способности и њихову техничку вредност.

И када ЗРЕН буде обухватио сваког омладинца, сваког радника и интелектуалца, када продре потпуно и освоји наша села, онда ће постигнути циљ бити много шири, свестранији и потпунији него што се уопште предвиђало. Онда ћемо имати и једну сталну, масовну заиста, спортску публику, свестрано спортски образовану и врло стручну, публику која ће подједнако умети да ужива и на фудбалској утакмици и на лакоатлетском, пливачком или ма ком другом такмичењу.

Анализирајући одговор на друго питање: у чему се састоји такмичење за ЗРЕН, долазимо до закључка да сваки од нас може лако да добије значку. Све је тако једноставно и лако изводљиво.

У једном одређеном року — у току од годину дана — сваки онај ко се пријави за такмичење треба да испуни постављене задатке. Зато такмичење обухвата седам, односно шест група, јер су спортске дисциплине сврстане по групама ради што бољег прегледа и систематске свестраности.

Прва група је обавезна. То значи да се сви постављени задаци у овој групи морају да изврше. Ти задаци, међутим, су јаким лаки да су приступачни свакоме.

Кад се савлада ова обавезна група, што ће се постићи логичним, сталним тренингом без великог напора, остали задаци су још лакши. Из сваке групе изабере се дисциплина која нам највише одговара.

Такмичење за ЗРЕН има још једну добру особину: то је стајна проба чврстине воље појединца.

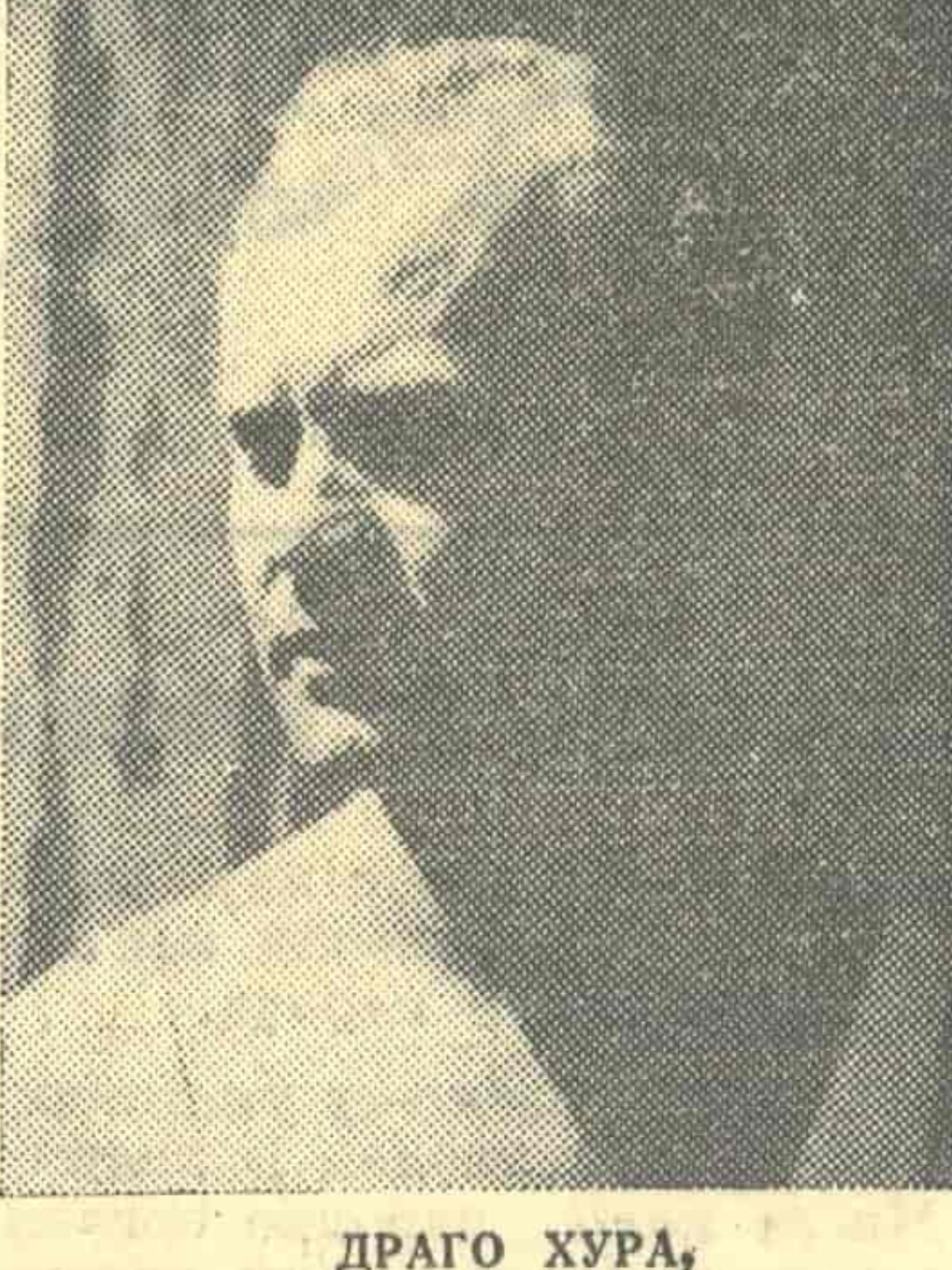
Изгледа једноставно претрчати 1000 метара. Али кад се то покуша види се да тешко иде без тренинга. Зато вежбајући своје тело вежбате уједно и чврстину своје воље. Онај ко прође кроз ЗРЕН, ко истраје до краја и добије значку, тај треба да је свестан да може да савлада и теже задатке, да може чврстином своје воље да испроба успешно и у многим другим, тежим случајевима, кад се поставља одрицање од много чега што нам је изгледало да је немогућно.

ЗРЕН није нешто што се намеће. ЗРЕН је потреба сваког појединца, потреба коју сваки треба правилно да оцени и разуме. Јер поред чврстине да ЗРЕН првенствено користи појединцу и у физичком и у моралном погледу, он доноси оно највеће и најлепше задовољство — осећање појединца да служи целини, народу и домовини.

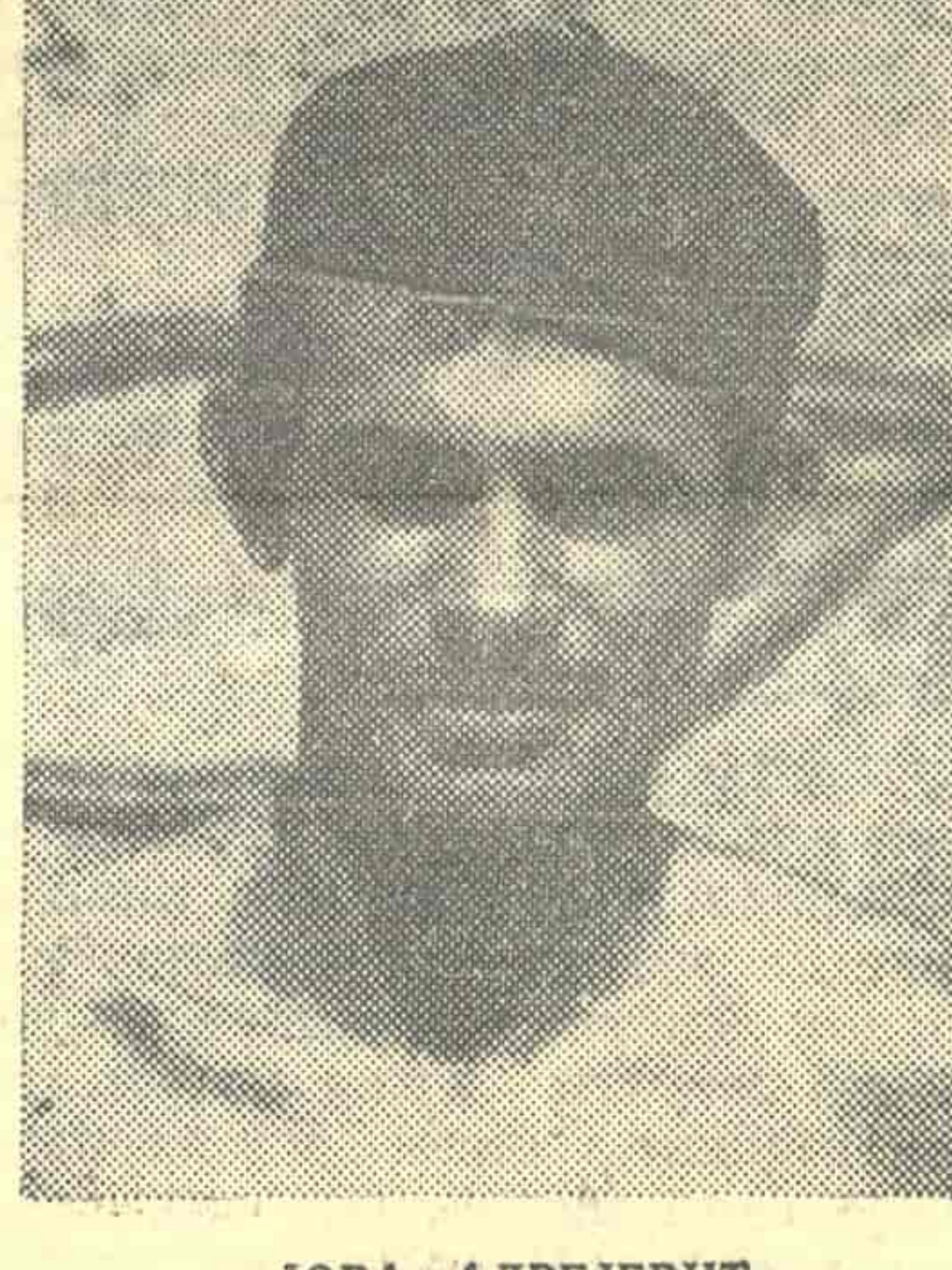
...И НОВИ ТАКМИЧАРИ

АГНИЦА РАЈИЋ, радница, вежба маршиво за ЗРЕН

ДРАГО ХУРА, управник штампарије, кандидат за ЗРЕН

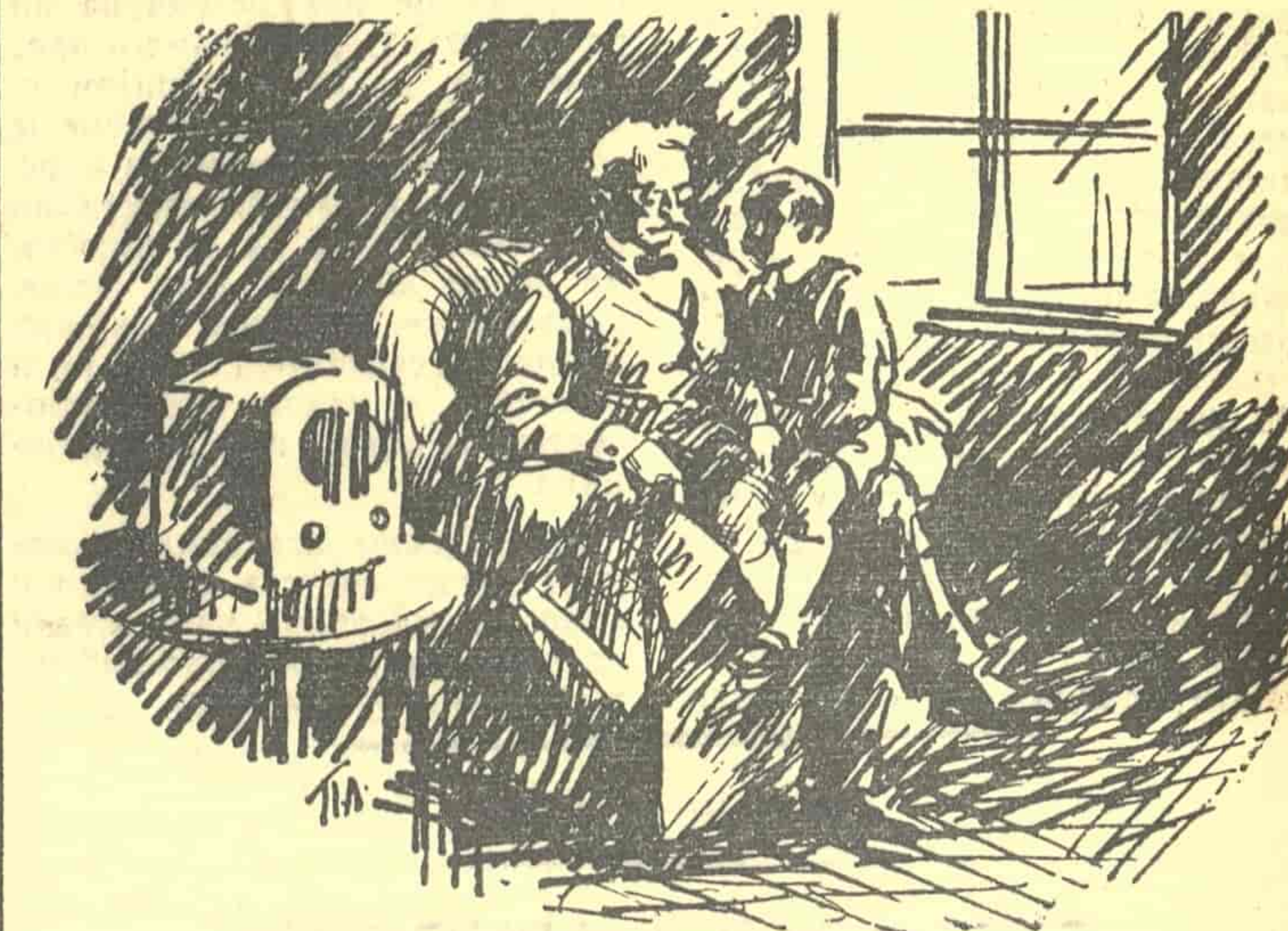

ЈОВА АДРЕЈЕВИЋ, књиговезац, такмичи се за златну значку

ЛЕТОПИС Београда

- 23 августа 1842 сукоб српске страже и Турака на Калемегдану.
1853 покушај оснивања пруског конзулата.
1884 кренуо први свечани воз са београдске железничке станице за Ниш.
24 августа 1930 освећење камена темеља нове палате Државне хипотекарне банке.
25 августа 1829 отпочело издавање Здања за кнежев двор.
1838 први аустријски пароброд Софија отпловио је крај Београда.
1902 отворена изложба слика Влаха Буквица.
1925 отворен међународни конгрес професора.
26 августа 1688 Аустријанци заузеле Београд.
1945 закључено Треће заседање Авноја, Привремене народне скупштине.
27 августа 1906 изабран је нови књижевно уметнички одбор при Народном позоришту у који су ушли: Др Драгољуб М. Павловић, Боривоје Поповић, Душан Љ. Ђокић, Радован Кошутин и Милорад Гавриловић.
1907 освећен је камен темеља нове зграде Народне скупштине на Батај цамији.
28 августа 1853 Фонтон, изванредни руски изасланик напустио је Београд.
1908 прослава осамдесетогодишњице рођења Лава Н. Толстоја.
29 августа 1521 Сулејман Величанствени освојио је Београд.
1845 београдска цензура дала је одобрење да се може штампати Његошево Огледало српско.
1911 Установљена је Геодетска и Грађевинска академија.

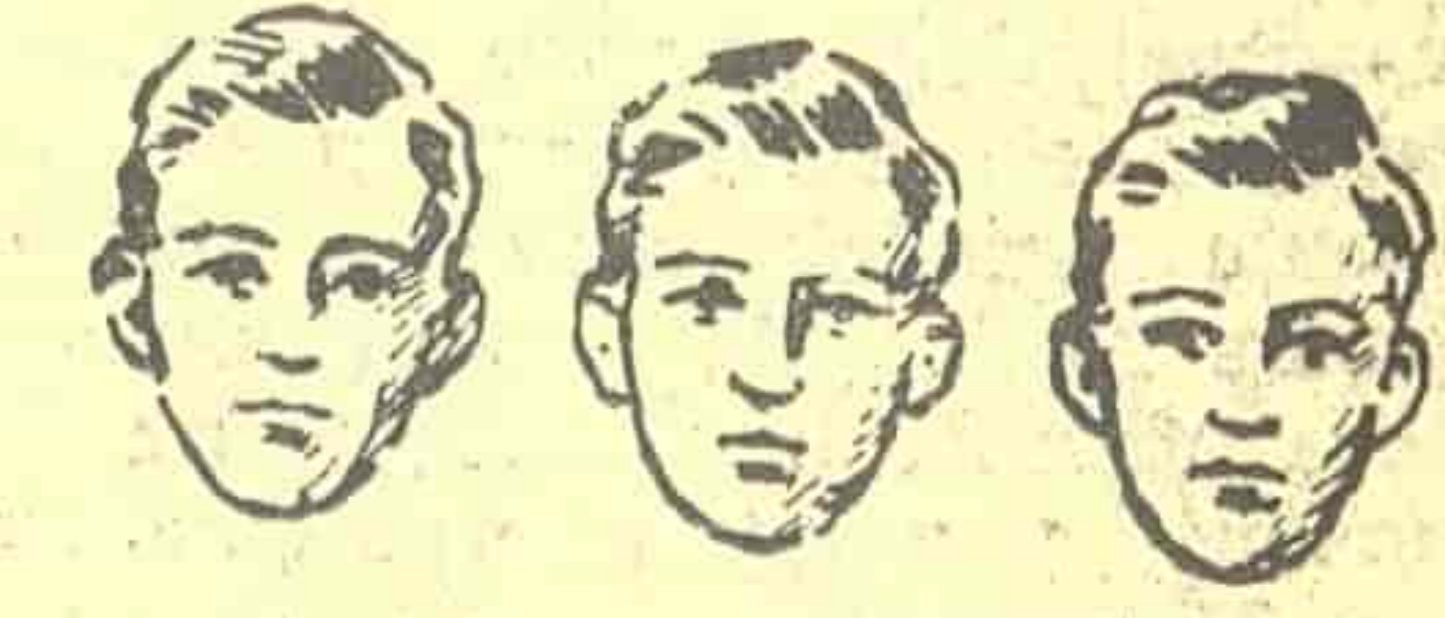
Скочио Јовица своје дела Јови на колена, па га моли:
— Хајде, деда, причај ми неку бајку.
— Хоћеш ли измишљену или одистинску?
— Хоћу одистинску.
— Има и таквих, каже деда смешени се. Ево...
Помниловао је Јовицу по глави, наместио га да лепше седи и почео:
„Кад сам ја био тако мали као ти, пре педесет и пет година, а мој дед био стар отприлике као ја сада, седео сам баш исто овако у његовом крилу, а он ми је причао бајке.
Причао ми је бајку о вили која је обећала да ће највреднијем и најпапетнијем дати чаробну дугмад на оделу, па што

году зажеље, треба само да дугме окрену и жеља ће се њима испунити.
Многи се јавили на ту утакмицу, а вила њима рекла:
— Свако од вас има чаробно одело. Само га ваља рашити и поново сашити.
Мучили се многи рашивајући и савијајући.
И један човек, вредан и паметан, раши и саши тако да када се на брдо попе, па окрете једно дугме и проговори, а оно његов глас одјекну преко седам гора а и преко три мора, а друго дугме када окрете, могао је да чује све што се далеко, далеко говори.
Други човек опет удесио је своје одело тако да је само окретао дугмад па летео куд зажеље.
Трећи имао лепу слику код куће, па нешто мислио:
— Баш велика штета што ова слика није жива.
Јер на слици је било насликано како мајка испраћа Цр

Загонетка МАЛИ РЕБУСИ

Е, чудим се већ сто пута:
Боја му је, знам зацело,
Као зрно жита жута,
А сви кажу: То је бело.

Два миша

Пошла су два миша тако једне ноћи да гложу штогод у кујни. Лугали тамо-амо, и најзад нашли лонац с млеком. Али, на своју несрећу, оклисну се и у лонац пагну.
Копрцали су се, али никако да из млека испливају.
— Тешко нама, рекао је један, удавићемо се. А ако се и не удавимо, ујутру ће доћи куварница, па ће нас дати мајки.
— Не очајавај док си жив, рече други. Пливај докле можеш. Извући ћемо се ми некако.

Још један ребус

РЕШЕЊА ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Мали ребус. — Више виде четир него два.
Загонетка. — Сенка.

Table with columns: ЗАДАЦИ, од 10-25 година, од 26-40 година, од 41-60 година. Rows include: Рад на обновни земљи, Знање пливања, Сликање (10км), Маршовање (20км), Трчање преко прекека (150м), Истрајно трчање (1000, 3500, 5000 м), Табањање (100 и 150 м).

ЗРЕН је основа нашег физкултурног покрета